

Vergaderjaar 2009–2010

31 780

Wijziging van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten in verband met het bevorderen van de participatie van jonggehandicapten door werk en arbeidsondersteuning

Nr. 47

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 11 december 2009

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 18 november 2009 overleg gevoerd met minister Donner van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over:

- **de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 15 juli 2009 betreffende de aanpak werk voor Wajong'ers (31 780, nr. 45);**
- **de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 15 juli 2009 naar aanleiding van de vraag van het lid Koşer Kaya (2009Z07920) met betrekking tot het Botsboek (31 224, nr. 34);**
- **de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 13 oktober 2009 met de stand van zaken rond de aangenomen moties en de toezeggingen gedaan tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wajong op 7 en 16 april 2009 (31 780, nr. 46).**

Van het overleg brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van Gent (Groen-Links), Blok (VVD), Jan Jacob van Dijk (CDA), Smeets (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Omtzigt (CDA), Van Hijum (CDA), Timmer (PvdA), Koşer Kaya (D66), Jonker (CDA), voorzitter, Luijben (SP), Ulenbelt (SP), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Koppejan (CDA), Tony van Dijk (PVV), Spekman (PvdA), Vermeij (PvdA), Thieme (PvdD), Lempens (SP), Karabulut (SP), Vos (PvdA) en Meeuwis (VVD).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Sap (Groen-Links), De Krom (VVD), Smilde (CDA), Depla (PvdA), Aptroot (VVD), Pieper (CDA), Willemse-van der Ploeg (CDA), Linhard (PvdA), Pechtold (D66), Spies (CDA), Irrgang (SP), De Wit (SP), Cramer (ChristenUnie), Biskop (CDA), Elias (VVD), Joldersma (CDA), Bosma (PVV), Tang (PvdA), Heerts (PvdA), Ouwehand (PvdD), Gerkens (SP), Gesthuizen (SP), Heijnen (PvdA) en Weekers (VVD).

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Jonker

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Esmeijer

Voorzitter: Jonker
Griffier: Van de Wiel

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Van Hijum, Jonker, Ortega-Martijn, Spekman, Blok en Lempens,

en minister Donner van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Goedemorgen. Welkom aan de leden van de Kamer, de minister en zijn ambtenaren.

De heer **Van Hijum** (CDA): Voorzitter. We spreken vandaag over de Wajong. We hebben een intensieve discussie achter de rug naar aanleiding van het wetsvoorstel dat in behandeling is genomen en nu bij de Eerste Kamer ligt. Met ingang van 1 januari aanstaande zullen wij onze inspanningen om meer jongeren met een beperking aan de slag te helpen ook op een andere manier vormgeven. Die wet is wat onze fractie betreft daar een heel belangrijke stap in. De minister liet net trots een foldertje zien waarin hij werd geprezen voor zijn inzet om Wajong'ers aan het werk te helpen. Ik kan dat waarderen, want het is in deze tijd van crisis en oplopende werkloosheid bepaald geen vanzelfsprekendheid dat deze groep een kans krijgt. Juist dan is het goed om als kabinet en als Kamer te laten zien dat we daar volop op inzetten. Maar uiteindelijk telt het resultaat. We zullen echt successen moeten boeken, meer jongeren aan de slag moeten helpen. Daarvoor is het nodig dat er een veel betere aansluiting komt tussen onderwijs en arbeidsmarkt, dat onderwijs niet automatisch een glijbaan is naar de Wajong en dat er veel meer werkgevers over de streep getrokken worden. Ook is het nodig dat we erin slagen om niet alleen op het terrein van arbeid, maar ook op het terrein van wonen, zorg en vervoer veel meer samenhang aan te brengen in maatregelen en voorzieningen die mensen in staat stellen om volwaardig mee te doen. Die problemen hebben we met dat wetsvoorstel niet allemaal opgelost en daarom is het ook goed om af en toe de vinger aan de pols te houden in overleggen zoals deze. Want heel veel werkgevers verzanden in bureaucratie als ze jongeren aan de slag willen helpen, hoewel de brieven van het kabinet best goede voorbeelden laten zien. We hebben hier onlangs ook schriftelijke vragen over gesteld, maar vorige week liep ik er weer tegenaan in een gesprek met een ondernemer in Dalftsien. Een zeer betrokken ondernemer, een supermarkeigenaar, die heel tevreden was over de inzet van de Wajong'ers die hij in dienst had, maar zich bijvoorbeeld de vraag stelde waarom hij elk jaar een formulier moet invullen voor loondispensatie en daarvoor een aparte aanvraag moet doen. Die aanvraagformulieren komen niet alleen op zijn bureau terecht, maar er worden ook kennisgevingen verstuurd aan het gezin waar de Wajong'ers in woont en aan die jongere zelf, wat een heleboel onrust veroorzaakt. Kan dat nou niet minder? Een heel concrete vraag aan de minister is: hoe lossen we zo iets op? Wij zijn blij met de werkgeversservicepunten die ons beloofd worden en daar een belangrijke bijdrage in moeten gaan leveren, maar kan de minister aangeven hoe die straks gaan werken? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we van de werkgevers die willen ontzorgen – en dat zijn er gelukkig nog veel – de administratieve last overnemen? Doet het UWV of het re-integratiebedrijf dat en hoe gaat dat precies lopen? Hoopgevend vinden wij dat het plaatsingspercentage van 44 lijkt te stijgen. Mijn vraag daarbij is of het klopt dat dat gebaseerd is op een participatieduur van twee maanden of dat het om duurzame plaatsingen gaat. Hoe dat wordt gemeten? Maar op zichzelf genomen lijkt dat een goede ontwikkeling te zijn. Waar wij ook veel van verwachten is het instrument «jobcarving». Dit komt erop neer dat je bedrijven stimuleert om hun organisatie te screenen

op werkplekken voor Wajong'ers. Wij hopen en verwachten dat meer bedrijven gebruik zullen maken van dat instrument om jongeren aan de slag te helpen. Ik las over een aantal succesvolle voorbeelden en ook dat de regering voornemens is om het via SenterNovem en de infrastructuur van de innovatievoucher verder uit te rollen. Ik zou er graag meer over willen horen hoe de aanvraag precies kan plaatsvinden, wat het beschikbare budget is voor die vouchers, wie dat kunnen aanvragen, wie de aanbieders van die vouchers worden. Wie gaat de screening in de bedrijven uitvoeren en hoe is de garantie dat er kwaliteit geleverd wordt? Wij verwachten veel van het instrument, maar ik zou graag meer horen over de uitrol ervan, omdat het belangrijk is dat dat zo breed mogelijk wordt ingezet.

Ook zou ik graag van de minister horen welke maatregelen hij gaat nemen om het sociaal ondernemerschap te stimuleren. Het gaat dan om ondernemingen die hun winstdoelstelling voor het grootste deel inzetten om zo veel mogelijk mensen met een beperking aan de slag te helpen. De minister heeft aangegeven dat hij overweegt om vergoedingsregelingen te creëren voor voorzieningen die uitstijgen boven de individuele voorzieningen en ik wil graag weten hoe het daarmee staat.

Dat geldt ook voor de mogelijkheden voor Wajong'ers, zeker voor de hoger opgeleiden, om te starten als ondernemer. We hebben daar onlangs een wetsvoorstel voor aangenomen, mede naar aanleiding van een motie van onze kant, die de ondersteuning regelt. Mijn vraag is of ook Wajong'ers in aanmerking kunnen komen voor microfinanciering, volgens de regeling die daarvoor bij EZ is uitgerold, en of er daarbij bijzondere aandacht is voor jongeren die vanuit de Wajong naar het ondernemerschap willen.

Dan heb ik een aantal vragen over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Wij zijn teleurgesteld dat onze motie over de studiefinanciering voor gehandicapte jongeren om een studie te kunnen volgen aan de Open Universiteit niet wordt uitgevoerd. Dat wordt gedaan onder de verwijzing dat er al aanpassingen mogelijk zijn op reguliere universiteiten en opleidingsprogramma's. Er wordt ook verwezen naar de stichting Handicap + Studie, waar geen behoefte zou bestaan aan deze regeling. Ik heb daar contact mee gezocht en de werkelijkheid ligt toch iets anders. Men geeft aan dat – als je kijkt hoeveel aanpassingen op de universiteiten en hogescholen worden gepleegd – de mate waarin jonggehandicapten in staat worden gesteld om die opleiding te volgen, heel erg verschilt. En men geeft aan dat er wel degelijk heel veel sprake is van uitval, waardoor er een grote behoefte bestaat aan die studies bij de Open Universiteit, die in deeltijd te volgen zijn. Dus het beeld dat wij op dit moment iedereen in staat te stellen op maat een opleiding te volgen, is op zijn minst niet helemaal in overeenstemming met de werkelijkheid. Wij leggen ons daar niet bij neer. Ik vind dat er op dat punt meer moet gebeuren en ik zou graag van de minister horen of hij dat met mij eens is en of hij bereid is om naar een oplossing te zoeken. Dat geldt niet alleen voor hogescholen en universiteiten, want dan hebben we het over de hoger opgeleide Wajong'ers, maar ook voor de jongeren die een beroepsopleiding volgen. Ik ben benieuwd hoe het met de discussie rond de REA-instituten staat en of wij nog dit jaar daarop voorstellen mogen verwachten.

Tot slot de samenhang tussen de voorzieningen op het terrein van arbeid en andere terreinen die mensen in staat stellen om volwaardig mee te doen, zoals wonen, zorg en vervoer. Dat zijn allerlei regelingen waar je mee te maken krijgt als je een beperking hebt en die op elkaar moeten aansluiten om iemand in staat te stellen echt mee te doen. Dat dat niet het geval is, is bekend. We hebben allemaal het Botsboek gekregen van CrossOver, waarin een heleboel fricties worden beschreven. We hebben al eerder aangegeven dat je toe zou moeten naar integrale indicatiestelling, in ieder geval voor deze groep. Maar ook dat lijkt een heel lange weg, want er zijn al verschillende malen moties over aangenomen. Ik zou graag

willen horen wat de stand van zaken is. Ik ben ooit op werkbezoek in Frankrijk geweest. Daar had je het «huis van de gehandicapten». Afgezien van de vraag of dat een goede term is, had je één loket waar geïnventariseerd kon worden wat je nodig hebt om volwaardig te kunnen meedoen. Dat hebben we in Nederland niet. Ik wil dat perspectief aan de minister voorhouden en graag vragen welke stappen hij in die richting gaat zetten.

De heer **Lempens** (SP): Voorzitter. De SP was en is tegen verslechtingen in de Wajong. We hoeven de discussie van april niet over te doen. Er zijn verbeteringen en die hebben we ook benoemd. Er wordt naar de mogelijkheden gekeken en er wordt gezocht naar concreet werk voor Wajong'ers. Maar onder andere over zaken als de beloning, de verslechting voor studenten en het terugvalrecht verschilden wij van mening.

Jarenlang zijn de Wajong'ers aan hun lot overgelaten en onvoldoende begeleid naar werk. Daar moet verandering in komen en wij hopen oprecht dat dat met deze wet gaat gebeuren. We weten dat deze mensen zeer gemotiveerd zijn om te werken naar vermogen en wij zijn van mening dat het goed is dat in de brieven blijkt dat dat niet ligt aan de mensen zelf, want in die brieven gaat het vooral over de inspanningen richting instanties en instituties.

Onduidelijkheid is voor Wajong'ers funest als ze willen gaan werken. Wat levert het op, hoe gaat het als het misgaat, wie helpt mij? Vaak krijgen ze geen of een tegenstrijdig antwoord. Mijn concrete vraag aan de minister is of dat onderhand verbeterd is. Welke stappen zijn gezet? Zeker als op 1 januari die wet ingaat en we dat een succes willen laten zijn, dan moet dat kristalhelder zijn, anders schieten we er weinig mee op. Onduidelijkheid en onzekerheid is een grote drempel als je vooruit wilt.

De minister heeft over pensioenopbouw bij loondispensatie een adviesaanvraag in voorbereiding bij de Stichting van de Arbeid. Kan dat niet wat sneller? De SP zou graag dat advies willen ontvangen voor de behandeling van de tijdelijke wet pilot loondispensatie in de WSW. Daar is dit ook een belangrijk punt, waarbij onder andere het CDA steeds de pensioenopbouw bij loondispensatie naar voren brengt. Graag een reactie daarop. Het Botsboek beschrijft heel veel problemen die in de praktijk ontstaan, voor een deel herkenbaar vanuit e-mails die je als Kamerlid krijgt, vanuit verschillende regelingen. Het is een geweldig initiatief, maar toch vraag je je af waarom dit niet bij het UWV zelf boven komt drijven en vervolgens wordt opgelost met het ministerie. Hoe komt dat, minister?

Uit werkbezoeken en brieven van organisaties blijkt dat heel vaak zaken als wonen, vervoer, onderwijs, maar ook de thuissituatie van jongeren, problemen oplevert, vooral voor het behoud van werk. Erkent de minister dat en wat doe hij om deze integrale zorg rondom de Wajong'ers te bereiken? Dat is immers een voorwaarde voor succes en duurzaam werk. Zijn er pogingen om niet alleen de Wajong'er zelf, maar ook zijn persoonlijk netwerk, te re-integreren? Wat ook vaak misgaat is het verdwijnen van goede begeleiding na verloop van tijd. Hoe garandeert de minister dat die begeleiding blijft als het nodig is?

Dan een rapport dat aangehaald wordt in een brief van de MEE-organisatie, het RWI-onderzoek Kansrijker werken met Wajong'ers. Daaruit blijkt dat slechts 17% van de Wajong'ers na vier jaar zijn baan nog heeft en dat 60% geen gebruik maakt van ondersteuning. Wat is de analyse van de minister op dit punt? Als hij die nu niet kan geven, zou ik dat graag schriftelijk willen ontvangen in reactie op dat rapport.

De SP is voor een recht op werk voor jonggehandicapten, die dat willen en kunnen. Maar dan moet je wel je mensen kennen. De vraag aan de minister is of het UWV zijn mensen inmiddels kent. Weet het UWV wie er wil en kan werken? Hoeveel procent is er nu in kaart en wat is de ambitie? Op 1 januari start de wet en als de werkgever dan zegt: ik wil graag iemand die dit of dat kan doen onder begeleiding, kan het UWV dan leveren? Er staat in de brief wel iets over, maar ik wil daar een ambitie in

horen. Maar ook andersom, als een Wajong'er weet wat hij wil en kan, gaat het UWV dan actief voor hem op zoek?

Veel mensen willen graag aan het werk, maar er zijn te weinig werkgevers die hen willen opnemen. De SP vindt dat werkgevers ruimte moeten maken voor deze jonggehandicapten en dat zij hulp moeten krijgen bij het creëren van deze banen, de bureaucratie en de administratie. Hoe staat het daarmee? In de notitie Aanpak werk voor Wajongers, waarin wordt verteld over de inspanningen, vindt de SP veel vrijblijvendheid, geïllustreerd door vele convenanten. Dat vinden we niet erg sterk. De cao's die worden genoemd zijn op zich positief, maar ook hier ontbreken procesafspraken, harde afspraken en aantallen. Als je jonggehandicapten serieus neemt, geef je ze recht op werk en zorg je dat werkgevers werk geven. Helaas blijkt dat vandaag nog ver weg.

De minister lost een toezegging aan mij in, dat hij het quotum zou onderzoeken, met name in Duitsland en Oostenrijk, maar volgens mij is er vooral een bestaand rapport gelezen. De conclusie wordt getrokken dat het discriminerend is als je registreert dat iemand gehandicapt is. Dat lijkt me – met alle respect – onzin. Het is toch ook niet discriminerend als je iemand met een Wajong-uitkering als zodanig registreert? Ik wil graag dat de minister hierop reageert. Een andere conclusie is dat een quotum meer zou kosten dan het oplevert. Hoe komt de minister daarbij? Als je wilt, moet er een systeem te bedenken zijn dat wel werkt. Sommige overheden doen dat al, bijvoorbeeld de gemeentes. Dat heet dan social return en betekent dat je bij aanbestedingen voorrang krijgt bij werk van de gemeente, als je een percentage van 5 arbeidsgehandicapten of langdurig werklozen in dienst neemt. Wat vindt de minister daarvan? Dat is een prima zaak en volgens ons is dat ook een quotum. Wat dat betreft lijkt het dat we meer aan de gemeentes hebben dan de rijksoverheid.

Ik vind ook dat de reactie op de motie van de heer Van Hijum wel erg lang duurt.

De heer **Blok** (VVD): Voorzitter. Ik heb een hoop goede bedoelingen gelezen in de brief die wij vandaag hebben gekregen en ook concrete voorstellen die ik van harte steun. Bijvoorbeeld de ruimere mogelijkheid om als zelfstandige te starten en het weghalen van de drempel van €6000 in de subsidieregeling voor aanpassen van de werkplek.

Toch heb ik wel een fundamenteel probleem met de aanpak die nu voor ons ligt, want er wordt met de Wajong maar één kant van het probleem aangepakt, namelijk het uitstroomprobleem. Dat is al ernstig genoeg, maar de omvang van het Wajong-probleem is zo groot geworden omdat de instroom is geëxplodeerd. Tot 2002 was de instroom zo'n 7000 per jaar en sindsdien is het opeens verdubbeld. We waren allemaal bij de hoorzittingen en we weten dat het niet is omdat we zieker zijn geworden maar door het samenvallen van een aantal regelingen. De nieuwe Wet werk en bijstand, die een prikkel aan gemeentes gaf, de ruimere toegankelijkheid van rugzakjes en onvoldoende gespitsheid – de goede niet te na gesproken – van het praktijkonderwijs. Als wij niet bereid zijn om ook die instroom bij de kop te nemen dan zullen al deze goede maatregelen, ook die welke de VVD van harte steunt, er niet toe bijdragen dat het lukt om het aantal jongeren in de Wajong dat levenslang langs de kant staat, terug te dringen. Ik blijf het illustratief vinden dat er iedere dag, ook vandaag weer, 60 jongeren levenslang worden afgekeurd.

Wij hebben bij de behandeling van de wet van de minister de aantallen gekregen, die hij verwachtte die in de Wajong zouden instromen, en de invloed die de wetwijziging daarop zou hebben. Het beeld was dat tot 2016, dus dat is ten minste twee kabinetten verder, er niks verandert aan de uitstroom, maar dat in 2050 het Wajong-bestand een beetje zou afnemen dankzij het wetsvoorstel van de minister. Dat was overigens geen CPB-doorrekening, maar een eigen raming. In 2050 is de minister de 100 en ikzelf de 80 ruimschoots gepasseerd en ik vind het erg dapper om

effecten in 2050 te gaan ramen. Waar ik bij lezing van dit alles benieuwd naar ben, is welk effect de minister verwacht van de maatregelen die hier voorgesteld worden. Zit dat al in die 2050-raming die wij toen bij het wetsvoorstel kregen of verwacht hij eerder een effect? Ik vind dat de VVD hier ook enig recht van spreken heeft. Wij hebben met het voorstel van de participatiewet, mét CPB-doorrekening, aangegeven hoe wij dit vraagstuk zouden aanpakken en ook wat dat zou opleveren. Ik beveel de minister en de ambtelijke werkgroepen dat voorstel nog steeds van harte aan.

De heer **Van Hijum** (CDA): Dat we op dit moment op grote schaal jongeren 100% arbeidsongeschikt verklaren is een volstrekt pervers element in het systeem, dat zo snel mogelijk moet verdwijnen en waarom we de wet hebben aangepast. Het criterium op grond waarvan je in de Wajong komt, is dat je niet zelfstandig 70% van het minimumloon kunt verdienen en dat naar verwachting ook nooit zult kunnen doen. En dat je daarbij loondispensatie en misschien begeleiding nodig hebt. Dat is iets wat uitgezocht wordt in de eerste fase van de nieuwe wet. Mijn vraag aan de heer Blok is of hij duidelijk kan aangeven, wat bij het wetsvoorstel niet helemaal lukte, welke groepen hij uit de Wajong wil gooien.

De heer **Blok** (VVD): Zoals u weet doet de VVD regelmatig concreet uitgewerkte voorstellen. Ik weet ook dat ze na een tijdje meestal door het CDA worden overgenomen, dus ik zal dit graag nog een keer toelichten. In de participatiewet onderscheiden wij een groep waarvan je op achttienjarige leeftijd al kunt vaststellen dat ze duurzaam en volledig arbeidsongeschikt is. Uit beschikbaar onderzoek blijkt dat dat ongeveer 30% is. Die groep heeft vanaf dat moment recht op een uitkering van 75% WML en begeleiding uit de AWBZ, de Wmo en andere noodzakelijke voorzieningen. Voor de resterende groep is het, zoals deskundigen ook aangeven, op die leeftijd vaak moeilijk te beoordelen of iemand levenslang en volledig arbeidsongeschikt is. We gaan die mensen dus geen volledige uitkering geven, zoals nu het geval is en ook in het wetsvoorstel van de minister staat, maar wel recht op begeleiding bij studie of werk. Zij krijgen, net als alle andere jongeren in Nederland, tot de leeftijd van 27 jaar geen uitkering. Gelijke behandeling! Met 27 jaar is het beter mogelijk om die diagnose te stellen, want dan is er over het algemeen een arbeidsverleden. Het zal dan vaak zo zijn dat er gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt geconstateerd. Voor dat deel zal een uitkering beschikbaar zijn en nog steeds begeleiding naar werk. Dit is doorgerekend door het Centraal Planbureau en dat geeft aan dat er een toets op uitvoerbaarheid op zit. Het levert een besparing op van 1,2 mld.

De heer **Van Hijum** (CDA): Dan komen we langzaam waar we moeten zijn. Want dat betekent dat, als je niet volledig arbeidsongeschikt bent, bijvoorbeeld als je van het speciaal onderwijs komt of een lichamelijke beperking hebt, je in het VVD-voorstel dus nooit tot 27 jaar loondispensatie kunt krijgen op grond van wat je niet kunt verdienen.

De heer **Blok** (VVD): Ik heb een mooie herinnering aan ons verkiezingsprogramma. Daar stond in dat onder de 27 jaar mensen geen uitkering zouden krijgen. Ik werd daarvoor verwenst. Daarna kwam er een regeerakkoord en daar stond eigenlijk hetzelfde in! Vandaar dat ik nu met zoveel vertrouwen dit voorstel naar voren breng.

De heer **Van Hijum** (CDA): Ik kan de heer Blok verzekeren dat, als wij hier jongeren alle rechten op inkomensondersteuning gaan ontzeggen op grond van wat ze niet kunnen, we dan verschrikkelijk asociaal bezig zijn. Ik begrijp niet waar dat vandaan komt.

De heer **Blok** (VVD): Ik zou nooit jongeren alle recht op inkomensondersteuning willen ontzeggen, maar ik zit wel in de politiek om problemen aan te pakken en niet om weg te kijken.

Wat mij ook nog bezighoudt, is de duurzaamheid van de plaatsing in de Wajong. De heer Lempens vroeg naar een analyse van de minister. Ik heb de vragen zelf bij werkbezoeken ook vaak voorgelegd. Werkgevers zijn er vrij open in dat ze over het algemeen geen aanstelling voor onbepaalde tijd durven te geven. Je ziet in de praktijk hoe vervelend het is dat na drie jaar de bijl valt, omdat dat het einde is van de mogelijkheid om aanstelling voor bepaalde tijd te geven. Ik zou daar graag een reactie van de minister op willen hebben. Het Nederlandse ontslagrecht, waar de minister ook niet zo gelukkig mee is, treft deze groep extra hard.

Ten slotte is in de toelichting bij het wetsvoorstel gezegd dat, als het wetsvoorstel onvoldoende effect zou hebben, er eventueel aanvullende maatregelen genomen zouden worden. Ik ben benieuwd op welk moment dat wordt bepaald en wat het criterium voor het kabinet is dat het wetsvoorstel onvoldoende effect heeft.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Voorzitter. In een tijd van neergaande economie en oplopende werkloosheid maakt de ChristenUnie zich zorgen over de arbeidsmarkt van Wajong'ers. Op 1 januari 2010 gaat de nieuwe regeling in die de arbeidsparticipatie en de ontwikkeling van het arbeidsvermogen van jongeren met een beperking regelt. De Eerste Kamer moet zich daar nog over buigen. Zal de regeling nog per 1 januari 2010 kunnen ingaan? Graag een reactie van de minister hierop.

De minister stelt dat twee derde van de nieuwe instroom in aanmerking komt voor de nieuwe werkregeling. Het gaat de komende jaren om ongeveer 10 000 jongeren per jaar. Hiermee neemt dus ook de vraag naar werkplekken voor hen toe. De minister stelt dat er juist nu geïnvesteerd moet worden in de actieve vraaggerichte werkaanpak, waarin werkgevers gestimuleerd worden jongeren met een beperking in dienst te nemen.

Graag verneem ik van de minister hoeveel werkplekken er het komend jaar op de ministeries gereserveerd zullen worden voor Wajong'ers. Heeft de minister met gemeentes reeds bestuurlijke afspraken gemaakt over het beschikbaar stellen van werkplekken voor Wajong'ers? Ik weet dat er allerlei maatregelen in gang zijn gezet – en dat vind ik goed – en ook dat het UWV druk doende is om de Wajong'ers optimaal te begeleiden. Het werkboek voor Wajong'ers Op weg naar werk is daar een voorbeeld van. Maar willen wij ernst maken met de benutting van de mogelijkheden van deze doelgroep, dan moeten we mogelijke belemmeringen wegnemen. Daarom ben ik blij met het Botsboek en blij dat de minister heeft aangegeven een panel te gaan instellen voor nieuwe instromers.

Ik vind het plezierig om te zien dat dingen in gang zijn gezet en dat het gaat lopen. Ik juich het toe dat Wajong'ers als startende ondernemers in aanmerking blijven komen voor bepaalde voorzieningen en dat zij voor een nader te bepalen periode gecoacht zullen worden. Gaat het hierbij om gespecialiseerde Wajong-ondernemerscoaches?

Het urencriterium is afgeschaft. Dat is winst voor deze doelgroep. Hiermee worden de mogelijkheden van deze groep verruimd. Hoeveel mensen met een beperking zijn het afgelopen jaar gestart met een onderneming?

Op welke manier wil de minister garanderen dat Wajong'ers ook in aanmerking komen voor een microkrediet en voor kredietverstrekking, juist in deze tijd waarin banken angstvallig de hand op de knip houden? Momenteel is het zo dat de hogescholen en universiteiten de mogelijkheid hebben van een minor ondernemerschap voor Wajong'ers. Vaak gaat het om projectmatig onderwijs in groepen en dat is vaak fysiek belastend voor de Wajong'er. Is het een idee om een speciale minor ondernemerschap in het leven te roepen, waarbij zo veel mogelijk gebruik wordt gemaakt van leren op afstand, dus van inzet van hulpmiddelen? Er kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de kennis van een special

interest-beroep, dat gespecialiseerd is in digitale toegankelijkheid en ICT-hulpmiddelen. Alle facetten moeten aan bod komen om specifiek vanuit de Wajong-situatie als ondernemer te starten. Is de minister bereid om te bevorderen dat er een speciale minor ondernemerschap wordt ontwikkeld voor deze doelgroep?

Dan de promotiemogelijkheden voor Wajong'ers. Een onderzoeksbaan is heel aantrekkelijk voor de doelgroep Wajong'ers, omdat zij dan de mogelijkheid hebben om hun tijd flexibel in te delen. Maar een aio wordt voor minimaal 32 uren aangesteld en voor de gemiddelde Wajong'er, die ik heb gesproken, is dat te veel. Het zou rechtvaardig zijn om voor deze groep de mogelijkheid van een speciaal aio-traject in deeltijd, bijvoorbeeld twee dagen in de week, te creëren. Voordelen zijn dat er banen worden gecreëerd voor die groep op dat niveau, dat de empowerment van de groep zou worden bevorderd, dat er sterke rolmodellen te voorschijn zouden komen die weer andere Wajong'ers kunnen begeleiden, en dat de toegankelijkheid van het wetenschappelijk onderwijs vergroot wordt. Een andere belemmering is dat bij de selectie voor onderzoeksmasters die voorbereiden op een aio een eis is het hebben van hoge punten – dat is geen probleem voor Wajong'ers –, maar ook een eis van de nominale studietijd. Daar kunnen ze niet aan voldoen, omdat Wajong'ers door hun functiebeperking altijd in een langzamer tempo studeren. Is de minister bereid om samen met zijn collega van OCW de mogelijkheid te bevorderen dat meer Wajong'ers kunnen promoveren?

In antwoord op mijn motie op stuk nr. 33 over het inzetten van interne jobcoaches zegt de minister dat het van belang is dat het gebruik van interne jobcoaches niet ten koste gaat van de kwaliteitseisen die worden gesteld aan de dienstverlening van de jobcoach. Wat bedoelt de minister daar precies mee? Er zijn nog steeds geen erkenningscriteria voor jobcoaches.

Ik vraag aandacht voor de Wajong'er die zeer goed in staat is zelfstandige beslissingen te nemen en juist op zijn autonomie aangesproken zou willen worden. Zij hebben meer behoefte aan – letterlijk – een helpende hand op de werkvloer alleen voor het opvangen van de fysieke beperkingen, dus niet aan een jobcoach die allerlei dingen organiseert en regelt. De nieuwe AWBZ-grondslagen lijken ruimte te geven om deze nieuwe functiebegeleiding voor Wajong'ers met een lichamelijke beperking op de arbeidsmarkt in te zetten. De toepassing van deze functiebegeleiding kan via een persoonsgebonden budget ingezet worden, voor onder andere praktische hulp op de werkvloer. Is de minister bereid om in overleg met de staatssecretaris van VWS deze mogelijkheid te onderzoeken en de Kamer hierover te informeren?

Op de motie over contact tussen verzekeringsarts en huisarts op verzoek van de Wajong'er antwoordt de minister dat er nu al rekening wordt gehouden met wat een Wajong'er graag wil. Als dat inderdaad zo is, had ik nooit zo'n motie opgesteld. Ik krijg nog steeds signalen dat een keuringsarts nog steeds zegt dat dat niet nodig is. Graag daar een reactie op.

De heer **Spekman** (PvdA): Voorzitter. Allereerst complimenten aan de minister, omdat we de indruk hebben dat hij voortvarend aan de slag is gegaan. Ook complimenten aan een aantal bedrijven dat op dit moment het voortouw neemt, zoals Philips, Albert Heijn en Nuon. Er zijn tal van bedrijven, die het goede voorbeeld geven, hun nek uitsteken en mensen die heel lang geen kansen hebben gekregen in onze samenleving, kansen geven. Mensen die eigenlijk opzij werden gezet. Maar er valt nog voldoende te verbeteren. Ten eerste de positie van Wajong'ers zelf. Er wordt veel over ze gesproken, zoals nu, maar we moeten ook met ze praten. Er is een Amsterdamse initiatiefgroep, Wajong'ers Centraal, die een boekje heeft uitgebracht. Deze initiatiefgroep heeft ondertussen ook vertakkingen in Zeeland, Brabant, Friesland, Utrecht enz. Op zich hebben

zij goede aanbevelingen, zoals de overheid als het goede voorbeeld, banenmarkten, voorbeelden van tevreden werkgevers, maar de slechte organisatie van het UWV is zeker nog een zorgpunt bij deze groep, en ook een terechte zorg bij ons. Een tweede belangrijk punt is de indicatie. Ik sluit mij korthedshalve voor dit debat aan bij de woorden van mijn collega Van Hijum. Het is ook bij de behandeling van de begroting van VWS aan de orde gekomen en wat mij betreft gaan we er ook op door bij de behandeling van de begroting van SZW. Het moet echt beter, simpeler, klantvriendelijker en daarmee ook goedkoper.

In de bespreking van de stand van zaken van die moties, daar zit de samenhang der dingen. Ik zie dat bij de moties over onderwijs, zoals de motie over de Open Universiteit maar ook de motie op stuk nr. 37 over kinderen die thuiszitten. Deze minister wordt ermee geconfronteerd dat ze uiteindelijk in de Wajong komen, wat zonde is voor die jongeren en niet goed is. Er is te vaak een neiging bij het kabinet om de lieve vrede te bewaren en er niks over te zeggen. Maar dan verandert er ook niks. Maar ik vind dat de verantwoordelijkheid bij het kabinet als geheel ligt en vind het zeer belangrijk dat het niet versnipperd wordt per ministerie, maar dat de samenhang iedere keer wordt gezocht en gevonden. Als in het bijzonder onderwijs kinderen geen goede kansen krijgen en er te weinig wordt gedaan om die jongeren gelijk naar een baan te helpen, komen ze automatisch in de Wajong in een uitkeringspositie terecht en zijn ze te lang afhankelijk van de samenleving. Dat vinden ze zelf ook niet prettig, want Wajong'ers willen dolgraag die kans krijgen om te werken; dat is wel aangetoond.

De afspraak is gemaakt om 250 extra Wajong'ers en WSW'ers te plaatsen. Het enige bij mij bekende harde resultaat is dat het ministerie van SZW acht Wajong'ers in dienst heeft en twee plaatsingen in voorbereiding. Ik heb gehoord van andere ministeries daar ze daar ook bezig zijn, maar ik heb geen harde cijfers. Ik wil graag weten hoeveel plaatsen er nu in totaal gerealiseerd zijn voor die Wajong'ers.

Vervolgens heb ik de vraag of er al goede, concrete afspraken met de gemeentes zijn gemaakt over de jeugdwerkloosheid, met name over de inzet van de groep Wajong'ers. Ik snap dat dit niet voor iedere gemeente toprioriteit heeft, omdat ze bij het UWV zitten, maar we hebben bij de plannen voor de jeugdwerkloosheid afgesproken dat de gemeentes ook geld ter beschikking zouden stellen voor deze moeilijkste, maar belangrijke groep.

Het gaat om het aanbod voor een groep mensen in de Wajong die graag wil werken, maar waar weinig mensen in geloven. Ik vind dat een belangrijke groep, want als mensen in zichzelf geloven is er altijd een kans. Ik heb heel slechte ervaringen met het überhaupt afschrijven van mensen. In Amsterdam is naar boven gekomen dat er een vrij grote groep is die een ogz-indicatie heeft. Het is een moeilijke groep, want ze hebben een psychische stoornis en problemen op allerlei leefgebieden, maar ze willen dolgraag de kans krijgen om te werken. Op dit moment krijgen zij geen enkel aanbod van het UWV, dat het eigenlijk een beetje afhoudt. Dat vind ik een verkeerde zaak, net zoals dat de gemeente oordeelt dat een bepaalde groep helemaal geen kans heeft en het er bij laat zitten. Ik snap dat iedereen prioriteiten moet stellen, maar als iemand zelf aangeeft gemotiveerd te zijn dan moeten we die kans geven.

Ik denk dat het verschil met de stellingname over de Wajong en mensen met een arbeidshandicap van de heer Blok van de VVD het volgende is. De VVD wil verlaging van de uitkering, verklaart iedereen gezond, haalt vervolgens de ontslagbescherming weg en denkt dat mensen dan vanzelf meer gemotiveerd raken om aan de slag te gaan, omdat ze geen stempel meer hebben. Ik geloof niet in die ideologie, maar ik geloof dat we mensen altijd een fatsoenlijk bestaan moeten bieden en dus niet door de bodem moeten laten zakken. Dat we er altijd vanuit moeten gaan dat die mensen gemotiveerd zijn – en dat zijn ze – en dat we vervolgens goede

ondersteuning moeten organiseren en een prikkel moeten geven om een stap vooruit te willen maken. Het begint uiteindelijk bij het besef dat die Wajong'ers op en top gemotiveerd zijn en dat de samenleving, inclusief de overheid, ze tot nu toe geen kansen wilde bieden.

De heer **Blok** (VVD): Volgens de prognose die de minister bij het wetsvoorstel gedaan heeft, zullen er uiteindelijk meer dan 400 000 mensen in de Wajong terecht komen. Dat is qua omvang de hele stad Den Haag. Op dat moment gaf de minister ook aan dat ten gevolge van dit wetsvoorstel het er nog steeds meer dan 400 000 zouden blijven. Begrijp ik goed dat de heer Spekman dat gewoon accepteert, want ik heb van hem geen voorstellen gehoord om daar iets aan te doen?

De heer **Spekman** (PvdA): Het gaat mij er niet om, om mensen met een arbeidshandicap weg te redeneren en dan vervolgens te doen alsof ze die handicap niet hebben. Ik sluit mij volledig aan bij de woorden van mijn collega Van Hijum. Mensen hebben een arbeidshandicap en dat vraagt iets van de ondersteuning die ze nodig hebben om een kans te krijgen in de samenleving. Dat is ons uitgangspunt en dat betekent dat je moet weten wat iemand mankeert, om te weten welke ondersteuning hij nodig heeft. Dat staat bij mij centraal en dat is ook de kern van het wetsvoorstel: geen mensen wegredeneren, maar ze de goede ondersteuning geven en ook een prikkel, want ze moeten natuurlijk niet de kont tegen de krib gooien. Dat accepteren we geen van allen.

De heer **Blok** (VVD): Over die ondersteuning zijn we het eens, want in mijn voorstel is er zelfs meer geld voor ondersteuning dan bij de minister. Maar mijn vraag was of de PvdA de lijn van de minister accepteert, die impliceert dat straks de hele stad Den Haag een Wajong-uitkering krijgt.

De heer **Spekman** (PvdA): Het gaat mij er primair niet om hoe de uitkering heet, maar dat wij niemand afschrijven, zelfs niet de moeilijkste groep, en dat wij die mensen kansen bieden om mee te tellen en mee te doen in de samenleving. Dat is fundamenteel anders dan de keuzes die de VVD maakt in haar alternatieve plan. De VVD zet mensen er daadwerkelijk naast en haalt geld weg van de arbeidsondersteuning en van de hoogte van de uitkering, met het idee dat mensen dan meer gemotiveerd zijn om aan het werk te gaan. Dat is volgens mij nu net niet het dilemma.

Minister **Donner**: Voorzitter. Dank voor de waarderende woorden die gesproken zijn over de inzet die gepleegd wordt. Ik denk inderdaad dat er in de afgelopen tijd veel is veranderd. Er is geweest op de behandeling van het wetsvoorstel Wajong. Dat zal volgende week, naar het zich laat aanzien, worden behandeld in de Eerste Kamer. Wij gaan er in de voorbereidingen vanuit dat het per 1 januari aanstaande in werking zal treden. Effecten van de wet zijn er nog niet, want de wet is nog niet in werking getreden.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Moet het niet een aantal maanden van tevoren in het Staatsblad gepubliceerd worden, voordat het kan ingaan?

Minister **Donner**: Volgens de wet moet het twee dagen voor het in werking treden in het Staatsblad staan, tenzij er wordt bepaald dat het eerder in werking treedt. In dezen zijn er geen voorhangprocedures en we zijn bezig om uitvoeringsmaatregelen te treffen, zodat we gewoon per 1 januari kunnen beginnen. De voorbereidingen zijn dus volop in gang. Ik constateer dat de aandacht voor de problematiek en de bereidheid bij werkgevers en andere organisaties om mee te werken en mee te gaan in de ontwikkeling om zo veel mogelijk van deze jongeren op een plaats in

de samenleving te krijgen, groot is. Ook op dit terrein zullen we geleidelijk aan de gevolgen ondervinden van de economische en financiële crisis en dit zal zonder meer een gegeven blijven waar we de komende tijd mee moeten werken. Het is niet eenduidig dat er per definitie minder plaatsen zijn, maar bij werkgevers loopt de discussie over plaatsen wel moeilijker. Maar voor een deel zie je ook dat er bij sommige bedrijven juist belangstelling ontstaat voor de mogelijkheden tot plaatsing. Vooruitlopend op de nieuwe wet is er fors geïnvesteerd in het aan het werk helpen van Wajong'ers. Vooral Wajong'ers onder het huidige wettelijk bestel, waarvoor je in wezen heel andere instrumenten hebt en waarvoor een heel andere situatie geldt. Desondanks beginnen die inspanningen vruchten af te werpen. De afgelopen twee tot drie jaar is er een geleidelijke toename zichtbaar van het aantal werkende Wajong'ers. Op dit moment is dat zo'n 10 000 meer dan eind 2006. Er vindt ook een verschuiving plaats in de verhouding tussen werken in WSW-verband en werken bij reguliere werkgevers, ten gunste van het deel dat bij reguliere werkgevers werkt. Daarnaast is het aantal Wajong'ers dat op weg is naar regulier werk stijgende. Alleen al dit jaar leiden zo'n 2000 re-integratietrajecten tot plaatsing bij reguliere werkgevers. Dat is een forse toename, mede dankzij de extra inzet die het UWV pleegt op het zittend verband. Dat hangt weer samen met projecten, zoals de pilot met de G-groep en het convenant met Atlant Partnership, en met het screenen van zo'n 10 000 extra dossiers van Wajong'ers onder de 45 jaar. Er is gescreend op hun perspectieven op werk en daardoor neemt het aantal trajecten toe.

Ik wil benadrukken dat er in de re-ingratiebranche, in samenhang met het UWV maar ook zelfstandig, extra inspanningen worden geleverd en dat ook gekeken wordt naar de synergie van de partijen. Het plaatsingspercentage van de re-integratiebranche was in 2007 nog 36 en is inmiddels gestegen naar 44. Die resultaten zijn alleen mogelijk als er ook werkgevers zijn die de bereidheid hebben tot inzet. Ik moet constateren dat dat loopt. Daarbij wil ik vaststellen dat ook andere maatschappelijke organisaties zich daarmee bezighouden. Het aantal cao's waarin plaatsen worden gezocht voor Wajong'ers neemt toe. Ik heb recent met CNV Jongeren afspraken gemaakt over de ondersteuning van een project waarin zij 100 plaatsen proberen te vinden. En er zijn tal van andere organisaties die zich evenzeer hiermee bezighouden. Wij noteren dat er een algemene toename van aandacht is voor de problematiek en van de bereidheid om daar een antwoord op te vinden.

In het verlengde daarvan zijn er in de afgelopen periode, naast de nieuwe Wajong, diverse acties in gang gezet om de kansen van Wajong'ers op werk te vergroten. Vaak blijkt dat Wajong'ers bestaande vacatures minder goed kunnen vervullen. Er is gewezen op het project over jobcarving, in het Nederlands is dat: arbeidsdifferentiatie, werkplekdifferentiatie. Er zijn regiopilots gedaan die het succes van deze aanpak aangeven en ook de behoefte eraan. Tegelijkertijd heeft het geleid tot het niet alleen kiezen voor de vouchers, maar ook tot het zelf adviseren door het UWV via de Werkpleinen over het aanpassen van de functies voor deze doelgroep. In het licht van de ervaringen is er een tweede ingang gecreëerd voor deze aanvragen. Er is een verkenning gestart naar de mogelijkheden om in Nederland, voor werkgevers die openstaan voor mensen met een arbeidsbeperking, een apart symbool te maken. Dit kan in advertenties worden aangegeven en in andere bedrijfspresentaties. Daarnaast is, om de samenwerking tussen partijen rondom jongeren met een beperking te verbeteren, een experimentenregeling in werking getreden, die het mogelijk maakt om ook de meer onorthodoxe vormen van samenwerking te stimuleren. Dat allemaal naast de geleidelijke omvorming bij het UWV naar een andere werkwijze. Er is in de loop van vorig jaar al gekomen tot één punt bij het UWV. Dat wordt nu geleidelijk uiteengezet op de 30 Werkplein-plus-vestigingen naar de werkgeversservicepunten. Daar kunnen alle vormen van ondersteuning plaatsvinden. Een ander initiatief

van het UWV is de Wajong werkmart. Gisteren heeft de eerste plaatsgevonden in Amsterdam, waarbij werkgevers en Wajong'ers rechtstreeks met elkaar in contact worden gebracht. Tot dusver heeft dat 275 gesprekken tussen werkgevers en Wajong'ers opgeleverd, die een vervolg zullen krijgen. Ook vanuit de werkgeversservicepunten vindt advisering plaats over de mogelijkheden voor plaatsing binnen bedrijven en de mogelijkheid van het uit handen nemen van de administratieve lasten en de matching.

Daarnaast is het inkoopkader van het UWV aangepast, in die zin dat re-integratiebedrijven vacatures en kandidaten zullen moeten uitwisselen. Dat wordt wel apart betaald, omdat de kennis van relaties een van de kapitalen van re-integratiebedrijven is. Op die wijze wordt het probleem, dat de informatie maar bij één bedrijf zit, opgeheven. Als het ene re-integratiebedrijf een Wajong'er heeft en het andere een vacature, kan op die wijze de matching verbeterd worden.

Vanaf eind 2009 worden met werkgevers afspraken gemaakt over het openhouden van werkplekken bij bedrijven voor Wajong'ers. Ik wijs in dat verband ook op de campagne ikkan, die aandacht vraagt voor de problematiek door middel van een zeer succesvol reclamefilmje.

Naast afspraken met het CNV zijn er ook afspraken met het Slotervaartziekenhuis gemaakt. Kortom, ook dat ontwikkelt zich, maar ik geef toe dat we op dit terrein in een transitiefase zitten, waarin we vooral zo veel mogelijk nieuwe initiatieven oppakken om in het licht daarvan te kijken wat er wel en niet werkt. De komende tijd zullen we zeker constateren dat sommige dingen die opgepakt zijn minder goed lopen.

De heer **Spekman** (PvdA): Mijn waardering voor de woorden van de minister en voor de inzet en de inspanning. Ik had een vraag gesteld over de positie van de Wajong'er zelf, omdat ik de indruk heb dat daar nog wel wat te winnen valt. Ik noemde onder andere de initiatiefgroep Amsterdam, die ondertussen over heel Nederland verspreid is, om daar ook het gesprek mee aan te gaan en op die manier de vinger aan de pols te houden.

Minister **Donner**: Ik geef eerst het totale beeld. De afgelopen tijd is er gewerkt aan de coördinatie tussen de verschillende departementen, in de eerste plaats aan het versterken van een permanente coördinatie. Dat zal plaatsvinden in de omvorming van het project uit het coalitieakkoord, waarin iedereen meedoet. Dit is vanwege de crisis op dit moment minder gericht op de werkgelegenheid in het algemeen, maar heel specifiek op de coördinatie van de verschillende departementen met betrekking tot knelpunten die er zijn voor de Wajong'ers in de verschillende sectoren en hoe we daar synergie kunnen realiseren. Ik wijs erop dat in de operatie met betrekking tot de heroverweging van overheidsuitgaven juist ook op dit aspect gewezen is. Het gaat niet om het afzonderlijk heroverwegen van AWBZ, Wajong en speciaal onderwijs, maar om verbetering aan te brengen in de onderlinge samenhang.

Ik ga niet in op het project Passend Onderwijs, want daar is laatstelijk nog uitvoerig over gesproken met de staatssecretaris van OCW.

Van de zijde van het UWV is begonnen met de pilot over jobcoaches in het onderwijs om te kijken of op die wijze beter voldaan kan worden aan de wens om greep op de instroom in de Wajong te krijgen. Dat is ook de omvorming die plaatsvindt bij de praktijkscholen, waar het profiel uitstroom naar de arbeidsmarkt sterker de aandacht krijgt.

Op het punt van de regelgeving hebben we het Botsboek, dat ter hand genomen is. Het project over de cultuuromslag Wajong begint zijn effect te krijgen. Ik wees al op de film voor de actie ikkan.

Er zijn nog tal van zaken die ook zouden kunnen gebeuren, maar we hebben er op dit moment groot belang bij dat wat we doen op gang komt, in plaats van een heleboel dingen tegelijkertijd te doen. Suggesties die

hier gedaan worden noteren we om, als het nu niet kan, deze in het vervolg op te nemen.

Dan kom ik op de vraag hoe Wajong'ers zelf kunnen weten of ze worden geholpen en waar. Onder andere het filmpje in het kader van de ikkan-campagne was bedoeld om voorlichting te geven, maar ook om erop te wijzen op welke wijze we aan de kant van de personen zelf kijken. We benadrukken het zelfvertrouwen, de mogelijkheden die er zijn en de kennis over die mogelijkheden. Onderdeel van de nieuwe werkwijze is ook dat de voorlichting bij het UWV nu sterk gericht is op de verschillende mogelijkheden die aan het ontstaan zijn, via de website, via de jobcoaches en via andere middelen. En tevens hoe die kennis bij werkgevers te krijgen via de werkgeversservicepunten en bij de betrokken jongeren zelf. Die campagne is afgelopen maandag van start gegaan met het tv-spotje. Met betrekking tot de werkgeversservicepunten en de dienstverlening: dit is de afgelopen tijd gericht op de 30 werkgeversservicepunten, waar advies aan werkgevers gegeven kan worden en waar de administratieve lasten waar mogelijk uit handen genomen kunnen worden. Naar aspecten als het genoemde formulier voor loondispensatie wordt gekeken. Veel van dit soort formulieren worden doorgaans op aandringen van de Kamer ingesteld als blijkt dat er misbruik van een regeling wordt gemaakt, zodat het aspect van controle en toezicht weer de aandacht krijgt.

De heer **Van Hijum** (CDA): We hebben met elkaar geconstateerd dat dit een al lang lopend probleem is en ik heb een heel concrete vraag gesteld over die ondernemer in Dalfsen die dat formulier jaarlijks moet invullen. U zegt dat u administratieve lasten uit handen gaat nemen met die servicepunten. Gaat u dit probleem voor hem oplossen?

Minister **Donner**: Werkgevers die Wajong'ers in dienst nemen kunnen vanaf 1 januari 2010 hun administratie rond die werknemers bij het werkbedrijf dat onderdeel is van de werkgeversservicepunten, kwijt. Dat betekent niet dat iedere handeling ze uit handen genomen zal worden, omdat het niet helemaal volautomatisch kan, maar waar mogelijk en waar er behoefte aan bestaat zal dat langs die weg uit handen genomen kunnen worden.

Wat ook steeds speelt, is de matching van vraag en aanbod. Ik wees al op de wijziging van aankoopkader, waardoor er veel beter zicht gekregen wordt op wat er nu bij de verschillende re-integratiebedrijven zit.

Op dit moment vindt de omvorming bij het UWV plaats, om voor iedere Wajong'er het profiel vast te stellen en te beschrijven en toegankelijk te maken voor werkgevers, zodat er langs die lijn ook zicht ontstaat. Primair zal daar het aanknopingspunt zijn het regionale werkgeversservicepunt, omdat het minder interessant voor een bedrijf in Groningen is om te weten dat er iemand met het gezochte profiel in Maastricht zit. Dit zal ook toegankelijk worden voor werkgevers zelf, zodat ze niet uitsluitend aangewezen zijn op bemiddeling door het UWV, maar zelf ook kunnen zoeken. Ik wees al op de Wajong werkmarkten en daarnaast wordt ook door het UWV op gang gebracht de nazorg bij niet-succesvolle plaatsingen bij werkgevers, om te voorkomen dat gebrek aan succes leidt tot weerstand om verder te gaan. Ook noemde ik de prikkels die ingebouwd zijn om de kennis transparanter te maken over wie er zijn en waar ze zitten.

Het aantal plaatsingen stijgt geleidelijk aan en dan heb ik het over plaatsingen in de normale definitie, namelijk tenminste voor zes maanden. Dat criterium hanteren we ook bij andere registraties.

Over de initiatieven van sociale ondernemingen kan ik melden dat we brede bereidheid ontmoeten bij een groot aantal werkgevers om te kijken naar de mogelijkheden. Dat laat onverlet dat bij bedrijven die op meer regelmatige en systematische wijze deze jongeren in dienst nemen, knelpunten ontstaan. Dat is een van de redenen waarom we ook het instrument convenanten met werkgevers gebruiken, in het kader waarvan je

gewoon afspraken kunt maken over het aantal plaatsingen en het oplossen van de knelpunten. Dat is een beter instrument dan allerlei regels die je oplegt en vervolgens gaat handhaven, want het berust op de tweezijdigheid van de betrokkenheid bij deze hele ontwikkeling. Dat is de essentie voor het succes in deze groeiontwikkeling.

Quota die bedrijven zouden moeten opnemen, is een instrument dat je kunt overwegen als het grootste deel van de werkgevers uit zichzelf daaraan voldoet, want anders creëer je alleen maar een instrument dat leidt tot weerstand tegen de behoefte, waar je nu vooral kunt werken met een gunstige dynamiek van medewerking, belangstelling etc. Op het moment dat wij hier zouden vaststellen dat alle bedrijven moeten, dan horen we alleen nog maar over de onredelijkheid van dat soort eisen. Kortom, het is een proces, we zitten in een verandering, en daarin hecht ik meer waarde aan de wederkerigheid van de bereidheid, die we zo goed mogelijk proberen te stimuleren en faciliteren. Wat ook goed werkt zijn ambassadeursnetwerken, die ook bij werkgevers stimuleren en kijken wat er nog mogelijk is.

De heer **Van Hijum** (CDA): Mijn specifieke vraag was dat er in een aantal brieven en ook in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Wajong is toegezegd dat er nog zou worden bezien of er voor deze groep ondernemers, die expliciet als doelstelling heeft om zo veel mogelijk mensen met een beperking aan het werk te helpen, aanvullende regelingen getroffen zouden moeten worden. Ik zou daar graag een keer een brief of iets dergelijks over ontvangen. Wordt die noodzaak gezien?

Minister **Donner**: Dat is toegezegd en die brief komt er ook. We hebben twee ingangen gecreëerd, enerzijds de adviesvoucher, anderzijds het UWV. Voor de adviesvoucher hebben we het zo geregeld dat deze wordt aangevraagd bij SenterNovem, zuiver en alleen om aan te sluiten bij de succesvolle innovatievoucher. Dat is een ingang die bekend is bij bedrijven. Voor het bevorderen van eenduidigheid, dat men op één locatie terecht kan, hebben we als het gaat om de voucher daar die ingang gecreëerd. Uiteraard is er daarnaast een ingang bij de bedrijfsservicepunten als het gaat om de invalshoek bij het UWV. Er is gekozen voor een pilot van één jaar en er zijn 1000 vouchers beschikbaar. De adviezen worden gegeven door re-integratiebedrijven.

De heer **Van Hijum** (CDA): Ik wil graag weten of ieder bedrijf dat zo'n voucher wil aanvragen en Wajong'ers in dienst wil nemen, naar SenterNovem kan stappen. Per wanneer kan dat en wanneer is het budget op?

Minister **Donner**: Wij zijn dus gestart met een pilot waarin voor zo'n 1000 vouchers € 2 500 beschikbaar is. We zijn nu met een proces bezig om die pilot te evalueren en te verbreden tot een algemeen systeem.

De stand van zaken over die indicatiestelling is dat de Kamer is toegezegd dat er vóór de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nog een brief komt over de stroomlijning en de verschillende stappen die op dat terrein genomen zijn. Daarom wil ik dit punt verder laten rusten.

Verder ben ik ingegaan op het punt dat het van belang is dat ook de betrokken jongeren zelf duidelijkheid en inzicht in de mogelijkheden hebben. Dat zal in de loop van het komend jaar, als we met de nieuwe werkwijze beginnen, meegenomen moeten worden. De essentie daarvan is dat met iedere individuele jongere die aanmerking komt voor de Wajong, heel specifiek een plan wordt gemaakt over wat de mogelijkheden zijn, hoe het aangepakt wordt en wat de kansen zijn. Dat is een totaal andere werkwijze dan op dit moment.

De heer **Lempens** (SP): De minister gaat met name in op wat nieuw is aan de Wajong, zoals de werkregeling, waar je begeleiding kunt krijgen, waar je hulp kunt krijgen. Dat dat een proces is, snap ik. Wanneer er een concrete vacature of plek voor een Wajong'er is, moet dan niet duidelijk zijn wat de beloning is en wat de consequenties zijn? Men krijgt nog steeds tegenstrijdige antwoorden. Die onduidelijkheid bedoel ik met name. Wat is daaraan verbeterd en wat gaat de minister eraan doen, zodat die drempel en onzekerheid weg is?

Minister **Donner**: Zoals gezegd denk ik dat als er op dat terrein nog gebreken zijn, dat door die concentratie van kennis op de 30 werkpleinen geleidelijk verandert. Maar in alle gevallen zal in de nieuwe wet de regeling eenduidig zijn, namelijk tot 20% word je geacht te kunnen verdienen en daarna hou je van iedere euro daarboven 50 cent zelf. Maar nogmaals, we hebben het nog steeds over een wet die in werking moet treden en over nieuwe gevallen. Voor alle activiteiten en veranderingen die we nu plegen, geldt het bestaande bestand. Ik zal het met het UWV opnemen als er signalen van onduidelijkheid op dit punt zijn. Er is op internet een rekentool beschikbaar, ontwikkeld door het UWV, waar men zelf kan constateren wat de mogelijkheden zijn en wat men kan verdienen. Ik zal zorgen dat de adviesaanvraag van de Stichting van de Arbeid zo snel mogelijk de deur uitgaat.

De heer **Lempens** (SP): Dat stond in uw brief van een tijdje terug. Ik had daaraan gekoppeld dat er een ingediend wetsvoorstel tijdelijke wet pilot loondispensatie ligt, over met name de pilots naar aanleiding van staatssecretaris De Vries. Daar is ook sprake van pensioenopbouw. Het zou fijn zijn als we voor de behandeling van die wet het advies binnen hebben. Kan de minister dat toezeggen?

Minister **Donner**: Ik heb u aangegeven dat ik zal bevorderen dat de adviesaanvraag zo snel mogelijk de deur uitgaat. Ik hoop dat de behandeling van het wetsvoorstel gewoon voortgezet kan worden. Uiteraard is er op dit terrein een samenhang. In ieder geval krijgt u het advies zodra wij dat hebben, met het eventuele commentaar.

De heer **Lempens** (SP): Kunt u vragen bij de Stichting van de Arbeid wanneer het gereed zou kunnen zijn?

Minister **Donner**: Ik moet eerst die adviesaanvraag naar de stichting sturen voordat zij kan aangeven hoe lang ze ervoor nodig heeft. Daarvan ben ik afhankelijk.

Dan het Botsboek, waarvan gevraagd werd waarom deze dingen niet in het UWV naar boven komen. Ik constateer dat de punten die betrekking hebben op het UWV wel degelijk daar bekend waren, maar dat het Botsboek met name ging om knelpunten die elders ontstaan. Je krijgt nu juist – en dat is de waarde daar ook van – dat betrokkenen zelf zeggen waar ze tegen aanlopen.

Over de integrale aanpak van de thuissituatie zijn wij het eens dat dat van belang is. Vandaar ook dat een van de eerste stappen zal zijn om de Wajong-netwerken die al bestaan in de verschillende regio's rond het UWV, ook te gaan gebruiken voor de andere departementen. Die netwerken zullen meer informatie over de mogelijkheden van aansluiting gaan geven. Enerzijds is dat het kanaal waarlangs we in de regio's de samenwerking kunnen versterken tussen het UWV, de scholen, de gemeente en andere instanties. En anderzijds is dat het kader waarin we de informatie krijgen dat de regelgeving niet goed op elkaar is aangepast en waar we de regelgeving moeten veranderen. Er is door OCW en Jeugd en Gezin ook gekeken hoe je de bestaande netwerken kunt aanpassen aan hun behoefte. Dus ook op dat terrein vindt kanalisering van de verschillende

activiteiten plaats. Op de werkpleinen bestaat op dit moment al samenwerking tussen het UWV en de gemeenten. Ook dat is een proces in ontwikkeling, maar ik heb goede hoop dat we dat kunnen realiseren. Ondersteuning bieden op alle levensgebieden wordt in verschillende kaders geregeld. Een van de punten van de lopende heroverwegingsoperatie is of we het beter kunnen integreren, omdat het nu wel erg verdeeld is over de verschillende levensgebieden. Dat is om historische redenen zo ontstaan en ook voor de hanteerbaarheid op een aantal terreinen is dat nodig, maar in ieder geval is het een punt van aandacht.

Er is op gewezen dat er alleen wordt gewerkt aan de uitstroom en niet aan de instroom. Aan dat punt wordt wel degelijk gewerkt. Als ik de beschrijving van de heer Blok van het VVD-voorstel zo hoor, heb ik zelfs de indruk dat er minder verschil bestaat tussen de Wajong-regeling zoals die aanvaard is, en het voorstel van de VVD. Want inderdaad gaat het erom dat in de nieuwe Wajong-regeling een onderscheid wordt gemaakt tussen mensen die duurzaam geen perspectief hebben en alle andere gevallen. Bij die andere gevallen wordt ingezet op de arbeidsondersteuning. De heer Blok suggereert dat wie wel perspectief heeft, wel wordt begeleid maar verder geen inkomensondersteuning krijgt. Zelfs dat is in het kader van de wet niet mogelijk gebleken, als we niet in de eerste plaats de Grondwet zouden wijzigen, waarin we bepaald hebben dat iedereen die hier verblijft uiteindelijk op de bijstand kan terugvallen voor zijn middelen van bestaan. Voor jongeren is dat aangepast. Op het punt van de Wajong is nu net de constatering – want dat is de voorwaarde om in de Wajong te komen – dat men wel perspectief heeft maar het niet op eigen kracht kan. Daarom staat in de nieuwe Wajong-regeling arbeidsondersteuning voorop, maar dat betekent niet dat daarom geen ondersteuning hoeft te worden geboden. Derhalve neem ik aan dat alle effecten die de heer Blok van het eigen wetsvoorstel, althans het eigen idee, verwacht, ook het gevolg zullen zijn van het voorstel zoals dat nu bij de Eerste Kamer ligt, want op dat punt zijn ze gelijk.

De heer **Blok** (VVD): Een cruciaal verschil is dat mijn voorstel een CPB-doorrekening heeft. Waar is de CPB-doorrekening van dit wetsvoorstel?

Minister **Donner**: Dat is de fallacy of misplaced concreteness. Bij dit soort wijzigingen gaat het niet om het precieze aantal, maar om het effect. Als het CPB bij uw wetsvoorstel deze effecten verwacht, dan verwacht ik die minstens bij het voorstel dat nu bij de Eerste Kamer ligt. Want op dat punt zit er geen verschil, tenzij u inderdaad zou voorstellen om voor iedere Wajong'er die wel perspectief heeft en dus ondersteuning nodig heeft, elke vorm van inkomensondersteuning te schrappen.

De heer **Blok** (VVD): Jammer dat u de CPB-doorrekening niet aandurft, maar ik verwees al naar de cijfers die wel geleverd zijn bij de behandeling van de wet. Tegen de tijd dat de minister zijn 105de verjaardag viert, zal het aantal mensen in de Wajong op ruim 400 000 staan. Verwacht de minister naar aanleiding van het pakket dat we nu behandelen dat het minder zal worden?

Minister **Donner**: Dit is nu net het verschil tussen u en mij. Ik doe de voorstellen omdat ik er van uitga dat die verbetering brengen in de wijze waarop we deze jongeren een plaats geven in de samenleving. Ik ga ervan uit dat dat ook een effect zal hebben op het aantal dat behoefte heeft aan ondersteuning. Maar het gaat mij niet primair om de ondersteuning, maar om het vinden van een plaats voor deze jongeren. Ik heb de indruk dat uw benadering en mijn benadering – althans die van kabinet en Kamer – precies dezelfde zijn, alleen ga ik er niet primair vanuit dat dat gerechtvaardigd is over de verwachting van de uitstroom, maar wel over de

verbetering die we kunnen brengen in het vinden van een plaats voor deze jongere op de arbeidsmarkt.

De heer **Blok** (VVD): We hebben allebei goede bedoelingen, maar daarvoor zitten we niet in de politiek. Dit is een van de grootste maatschappelijke vraagstukken die er spelen. De weigert minister – om voor mij ondoorgrondelijke redenen – antwoord te geven op mijn vraag welk effect hij verwacht, bovenop de cijfers die gegeven zijn bij de wetsbehandeling, van de voorstellen die we vandaag bespreken.

Minister **Donner**: Ik heb u aangegeven de effecten die het nu al heeft op de toegenomen plaatsing, op de toegenomen uitstroom, onder de bestaande wet. U vraagt mij nu naar effecten van een wet die nog door de Eerste Kamer moet worden aanvaard. Ik zal zien wat die effecten zijn, maar ik hoef niet zo nodig te pronken met effecten op papier of die mij door een model van het CPB worden voorspeld. Het gaat mij erom waar de knelpunten zitten, waar ik verbetering kan brengen. Daar constateer ik dat uw en mijn benadering niet zoveel verschillen. Het enige verschil is dat u het door een model heeft laten narekenen. Als iemand nog betere ideeën heeft, zal ik die graag realiseren.

Over het Nederlands ontslagrecht dat deze groep extra hard zou treffen, kan gezegd worden dat de algemene stelling is dat iedere bescherming vervolgens ook zekere belemmeringen in de arbeidsmarkt creëert. Ik wil niet opnieuw discussiëren over het ontslagrecht. Ook als het waar zou zijn, weet ik niet of je het ontslagrecht moet veranderen omdat een bepaalde groep daarin bijzonder getroffen wordt. Dan zal ik het toch moeten beoordelen op het algemene effect in de arbeidsmarkt. Die discussie hebben we gevoerd en zullen we ongetwijfeld nog een aantal keren voeren, maar dat moet niet op ieder specifiek onderdeel opnieuw beargumenteerd worden.

Als de wet onvoldoende effect heeft, dan wil de heer Blok hem bijstellen. Maar hij doelt op de bepaling dat, als de wet wel voldoende effect heeft, de uitkeringen zullen worden aangepast aan dat effect, met onderscheid in een uitkering van 75% voor mensen zonder perspectief en van 70% voor mensen met perspectief. Maar we zullen eerst de wet de gelegenheid moeten geven om effect te krijgen. Dus de aanpassing vindt niet plaats als de wet onvoldoende effect heeft, maar als de wet voldoende effect heeft.

De heer **Blok** (VVD): Dan blijft de vraag wanneer deze wet naar de inschatting van de minister voldoende effect heeft.

Minister **Donner**: Als die het effect heeft dat we, zoals beoogd, grotere aantallen plaatsen kunnen vinden voor deze jongeren op de arbeidsmarkt. Dan speelt ook de uitkeringshoogte veel minder, omdat we ze in grote aantallen een plaats op de arbeidsmarkt hebben gegeven. Laten we eerst die wet in werking zien te krijgen. Dan zullen we zien wat het effect is.

De heer **Blok** (VVD): We hebben hier als wetgever gewoon een reële vraag voor ons. Trouwens, voor de groep waar het om gaat, lijkt me dit ook van groot belang. Bij welke aantallen en op welk moment zal het kabinet beslissen om de uitkeringen aan te passen? Dat is een volstrekt normale vraag.

Minister **Donner**: Ik zal die vraag, als die volgende week gesteld wordt in de Eerste Kamer, gaarne antwoorden, maar deze Kamer heeft als wetgever al besloten dat zij het eens is met de voorstellen zoals die er liggen. De heer Blok niet, maar dat doet er niet toe, want de Kamer heeft besloten en staat er als wetgever niet meer voor.

De heer **Van Hijum** (CDA): Omdat het over de inschatting gaat van plannen die tegenover elkaar worden gezet, wil ik vragen of de minister van mening is dat, als je voor de hele groep jongeren die niet volledig arbeidsongeschikt wordt verklaard, dus gedeeltelijk arbeidsgeschikt is met een loonwaarde tussen de 20% en 70%, de loondispensatie schrapt, er dan nog één werkgever geïnteresseerd is en bereid zal zijn om die jongeren een kans te geven.

Minister **Donner**: Nee, want dan ben je bezig met een Catch 22-situatie. Eerst stel je vast dat ze ervoor in aanmerking komen omdat ze niet zonder ondersteuning een plaats op de arbeidsmarkt zullen vinden en vervolgens, omdat ze het perspectief hebben dat ze het met ondersteuning wel kunnen halen, schrap je de ondersteuning.

Ik heb al aangegeven op welke wijze we thans via het inkoopkader de duurzaamheid en uitwisseling van informatie versterken.

Voor de keuringseisen voor jonggehandicapten heb ik, ook in de discussie over het wetsvoorstel, toegezegd om binnen de bestaande beoordelings-systematiek ook te kijken naar de problematiek van de lichte aandoe-ningen. Om te kijken of we daar niet te lichtvaardig en te snel tot instroom overgaan. Mijn inzet is, gegeven die criteria voor instroom in de Wajong, er primair op gericht om de uitstroom te bevorderen. Het is niet zo dat, als ik de instroom halveer, ik een oplossing voor het probleem heb. Dat zou zo zijn als die instroom op eigen kracht wel een plaats op de arbeidsmarkt vindt, maar dat is nu net het criterium voor de toelating. Ik heb geen enkel succes als ik de instroom in de Wajong verminder, maar de instroom in de bijstand vergroot.

Op de algemene vraag over de werkplekken die nodig zijn, heb ik – dacht ik – duidelijk aangegeven dat dat zeker ten goede gekeerd is.

Een startende ondernemer kan in aanmerking komen voor begeleiding bij en na de start, tot maximaal een jaar. Het UWV zal die begeleiding blijven afstemmen op de behoefte van de individuele Wajong'er. Dat is dus niet specifiek een coach op het terrein van ondernemen, maar het gaat er met name om wat er wel en niet kan. Dat blijft maatwerk. Als daar meer gespecialiseerde coaches voor nodig zijn, zal gekeken worden in hoeverre die er zijn.

Voor het aantal mensen dat is gestart als zelfstandig ondernemer vanuit de Wajong is in het wetsvoorstel – maar zoals gezegd zal dat nog in werking moeten treden – rekening gehouden met circa 300 personen. Daaronder valt ook het verstrekken van een starterskrediet, een microkrediet. Het gaat daarbij niet alleen om mensen in de Wajong, maar om alle mensen met een structurele beperkingen, dus ook de WIA-gerechtigde. De noodzaak van een minor ondernemerschap bij universiteiten en hogescholen is niet gebleken. In de eerste plaats biedt het UWV zo goed mogelijk ondersteuning aan de startende ondernemer, en de Kamers van Koophandel geven doorgaans de algemene informatie. Ik neem aan dat als blijkt dat er vraag naar is, er op een of meerdere universiteiten of hogescholen een minor georganiseerd zal worden. Maar een aanwijzing geven om een minor te organiseren, zonder dat die behoefte gebleken is, vind ik niet bevorderlijk.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Nu is het zo dat studenten gebruik kunnen maken van zo'n minor. Die is er gewoon. Alleen Wajong'ers op die hogescholen en universiteiten kunnen dat niet. Wat ik vraag is een mogelijkheid om zich voor te bereiden op ondernemerschap op het moment dat ze afgestudeerd zijn. Ik vind het niet rechtvaardig dat ze, omdat ze een bepaalde beperking hebben, daar geen gebruik van mogen maken en anderen wel. Daarom vraag ik, eventueel in overleg met de Kamer van Koophandel, om een mogelijkheid voor zo'n minor, bijvoorbeeld via internet.

Minister **Donner**: Het is niet een kwestie van niet mogen. Waar u op doelt, is dat er bepaalde knelpunten en beperkingen zijn, waardoor ze niet in staat zijn om dat te volgen. Het is op dit moment buiten mijn zicht voor welke aantallen zich dat probleem voordoet. Als er een duidelijke behoefte is, dan mag je verwachten dat het georganiseerd wordt. Maar ik zal gaarne dit punt opnemen met de minister van OCW en hem vragen of hij er eens naar kan kijken.

Dat geldt ook voor de vragen over de promotiemogelijkheden, in hoeverre dat eventueel aansluit. Daar kan ik op dit moment geen antwoord op geven.

Over de mogelijkheden die er zijn om, als de cliënt daar behoefte aan heeft, de keuringsarts ook de informatie van de huisarts te laten meenemen, wil ik voorstellen dat, als mevrouw Ortega daar concrete signalen over heeft, met mijn medewerkers te bekijken. Dan weet ik gericht waar ik moet kijken.

Dan het punt van de erkenningsmogelijkheden van jobcoaches, de kwaliteitseisen. Op dit moment wordt bij het UWV gekeken naar de inzet van interne jobcoaches en wat de kwaliteitseisen zijn die hieraan gesteld moeten worden. Ook daar geldt uiteraard voor dat het een kwestie zal zijn van maatwerk, differentiatie en specialistische kennis. Uit de eerste ervaringen is gebleken dat, als een onderneming verschillende mensen met verschillende beperkingen in dienst heeft, er behoefte bestaat aan verschillende jobcoaches. Dan kun je het niet oplossen met één jobcoach in het bedrijf. Daar moet en zal naar gekeken worden.

Verder was er een verzoek of ik in overleg zal treden met de staatssecretaris van VWS over de functiebegeleiding van de AWBZ. Ik heb erop gewezen dat we tegenwoordig een meer algemeen kader hebben in het project. Iedereen doet mee om tot een afstemming te komen op dit soort knelpunten.

Op de vraag of er ook met de jongeren zelf wordt gesproken, is het antwoord ja. Ten eerste wordt er, zoals ook al ter sprake gekomen bij het Botsboek, op dit moment gewerkt aan wat ik een Wajong-panel heb genoemd, samengesteld uit jonggehandicapten die instromen in de nieuwe Wajong. Dat zal op of na 1 januari aanstaande tot stand komen om te kijken wat de ervaringen zijn, om zo snel mogelijk terugkoppeling te krijgen over de behoeften. Ten tweede worden de werkbezoeken en gesprekken met Wajong'ers zelf ook georganiseerd door het Kenniscentrum CrossOver. Het Botsboek was daar een van de resultaten van. Een ander aspect is bijvoorbeeld het project van het CNV dat via de eigen Wajong-ambassadeurs ook spreekt met Wajong'ers over hun ervaringen en de geconstateerde knelpunten. We proberen op dat terrein het netwerk breder te spreiden.

Er is gevraagd om informatie over het aantal Wajong'ers in dienst bij het Rijk, naar aanleiding van de 250 extra Wajong'ers bij de rijksoverheid. Op dit moment ontbreekt mij nog het beeld hoe het zit bij de andere departementen, maar de informatie met betrekking tot mijn departement is al weer gedateerd. Op dit moment zijn er bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid vijftien Wajong'ers in dienst en acht mensen die in de WSW zitten en is er voor zeven mensen een plaatsing in voorbereiding, voor zowel de Wajong als de WSW. Daarnaast heeft het UWV 125 werkervaringsplaatsen voor mensen uit de Wajong en de WSW. Over de realisatie van de bredere afspraken voor de rijksoverheid moet ik de Kamer verwijzen naar het Sociaal Jaarverslag Rijk, dat in mei 2010 uitkomt, waarin de minister van Binnenlandse Zaken verslag zal doen over de plaatsing bij de andere departementen. De realisatie van de projecten ligt op schema en dat geldt ook voor de verschillende departementen. Naast die 250 Wajong'ers specifiek, worden er tijdens deze kabinetsperiode ook 1000 werkervaringsplaatsen beschikbaar gesteld voor personen met grote afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder ook mensen uit de Wajong. Uiteindelijk zal vanaf 2011 bij het Rijk structureel 1% van de fte's worden gereserveerd

voor deze doelgroep. Maar ik verwijs naar het verslag van de minister van Binnenlandse Zaken over de realisatie van het geheel.

De heer **Spekman** (PvdA): Nog even over de betrokkenheid van de Wajong'ers zelf. Er zit veel kracht en slimheid in die groep en zo nu en dan presenteren zij zaken. De Amsterdamse initiatiefgroep heeft een serieus rapport gepresenteerd, waarvan al heel veel is gebeurd. Als het echter gaat om de slechte organisatie bij het UWV – zonder iemand opzij te zetten – vind ik het belangrijk dat ook dit soort groepen naar binnen wordt gehaald bij het UWV en dat er over die kritiek wordt gesproken. Omdat dat uiteindelijk iedere organisatie beter en scherper maakt. Ik zou graag zien dat dat met deze groep ook gebeurt.

Minister **Donner**: Ik zal dit opnemen met het UWV. Voor de samenhang met de aanpak van de jeugdwerkloosheid wijs ik erop dat het convenant jeugdwerkloosheid zich ook richt op de kwetsbare jongere. Ik meen dat de verschillende convenanten nu gesloten zijn met alle regio's. Onder andere vallen daar ook onder jongeren op het VSO en het praktijkonderwijs. Vaak hebben die ook een Wajong-uitkering en in die zin is de samenhang dus niet beperkt, maar wordt geprobeerd die twee gelijktijdig mee te nemen.

De heer **Spekman** (PvdA): We nemen altijd alles mee, maar er zijn afspraken gemaakt. Zelfs zover dat we als Kamer hebben gezegd dat de gemeente afgerekend moet worden op het resultaat. En dan hebben we als Kamer ook nog gewild dat ze zouden inzoomen op de moeilijke doelgroepen, waar het allemaal niet vanzelf gaat. Ik zou graag willen weten hoe het ervoor staat, iets specifieker dan wat u nu zegt. Het mag ook later, maar liefst wel voor de behandeling van de begroting.

Minister **Donner**: De convenanten zijn in de afgelopen maanden gesloten. Specifiek is daar ook aandacht voor kwetsbare jongeren in opgenomen. Maar om nu al resultaten te vragen, gaat men dan niet erg hard?

De heer **Spekman** (PvdA): Ik dacht dat dat de doelstelling was van het vrijmaken van 250 mln. voor de jeugdwerkloosheid. Dat we wilden dat mensen niet op straat kwamen te staan. We doen het relatief goed, maar – in september zijn de meeste afgesloten – de behandeling van de begroting is begin december. Als de eerste resultaten er dan niet zijn, dan wordt er ook niet goed gewerkt.

Minister **Donner**: Wij proberen te werken aan het resultaat, niet primair aan het scheppen van cijfers. Als iets in september tot stand komt, dan hebben we niet in december een cijfermatig overzicht over de resultaten. Dat betekent niet dat er niet gewerkt wordt en dat er geen inzet is, maar het is wel first things first, en dat is hoe de zaak op gang te krijgen in de gemeente met iedereen die erbij betrokken is. Natuurlijk zul je op een gegeven overzicht over de resultaten krijgen, maar we gaan niet van week tot week of van dag tot dag bijhouden wat de resultaten zijn. Dan ben je bovendien op een zodanig detailniveau aan het focussen, dat je waarschijnlijk het totale plaatje mist. Er zal zonder meer bij de begrotingsbehandeling gediscussieerd worden met de staatssecretaris over wat er wel en niet bereikt is, maar de concrete resultaten zullen er niet zijn.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik vraag nog niet eens op persoonsniveau, maar bij de gemeentes moet wel degelijk duidelijk zijn, en ook bij het UWV, of er een extra grote instroom is en of die groep onderdeel is van de doelgroep Wajong. We weten toch wel wie zich aanmelden voor een uitkering? Als zelfs een aantal maatschappelijke instellingen, zoals die zich

bezighouden met dak- en thuisloze jongeren, cijfers kunnen leveren waarom kunnen wij dat dan niet?

De **voorzitter**: De staatssecretaris heeft een toezegging gedaan, dat zij per kwartaal een evaluatie aanbiedt van de ontwikkelingen rondom de jeugdwerkloosheid. We zullen begin volgend jaar de eerste terugblik hebben vanaf september.

De heer **Spekman** (PvdA): Dat realiseer ik mij. Ik zie alleen dat wij één keer in de week op dinsdag bij de Kamer staan om iedere keer te signaleren dat het ergens misgaat. Dat geeft niet, maar het gaat erom welke les we eruit trekken en hoe snel we inspringen op het moment dat het ergens dreigt niet goed te gaan. Waar ik naar zoek en waar ik naar vraag bij de minister, is de vinger aan de pols te houden en te kijken of het ergens toeneemt. Dat bijvoorbeeld van een bepaalde school voor speciaal onderwijs ineens iedereen in deze moeilijke tijd aan de kant komt te staan. Daar kan op ingesprongen worden op basis van de actualiteit. Dat kunnen de minister en het UWV samen veel beter, dan dat wij het vanuit de Kamer iedere keer bij vragenuurtjes aan de orde moeten stellen. Ik zoek naar een manier om te proeven dat de minister de vinger aan de pols houdt bij de ontwikkelingen die op dit moment plaatsvinden.

Minister **Donner**: Zoals aangegeven, probeert de staatssecretaris zo goed mogelijk de vinger aan de pols te houden, maar het zit er niet in dat ze steeds op ieder moment en op ieder individueel niveau ziet dat er een knelpunt is. Dat is nou net de essentie van het regionaal organiseren hiervan. Wat dat betreft wordt de evaluatie, zowel kwantitatief als kwalitatief, eens per vier maanden gegeven. Als er signalen zijn, wordt daarop gereageerd – als er in Amsterdam zo'n rapport wordt opgesteld is er ook alle aanleiding voor het UWV – maar de essentie is dat vooral gemeentes worden ingeschakeld. Dus daar zal de informatie in eerste instantie liggen. Het feit dat wij niet op ieder moment weten of er een probleem is, wijst er niet op dat wij niet de vinger aan de pols houden.

De heer **Spekman** (PvdA): Wij hebben de onderkant van de arbeidsmarkt gepresenteerd. Wij denken er net anders over dan de minister en het kabinet: het langetermijnperspectief is zowel voor ons als de gemeente. Vooral nog is het nog niet zover en meldt een deel van de jongeren zich als eerste bij het UWV aan en niet bij de gemeente. Dus het UWV heeft er uiteindelijk eerder zicht op als er iets dreigt mis te gaan en als een bepaalde groep, waar de Kamer uitdrukkelijk op heeft aangedrongen dat die niet vergeten wordt in de regionale plannen, wél vergeten wordt. Dat is waar ik mij zorgen over maak.

Minister **Donner**: Juist vanaf 1 januari krijgt het UWV dat inzicht vrij direct, doordat onmiddellijk gezien kan worden of de verschillende plannen stokken of niet. Dan heb je zelfs beelden vanuit de jongeren zelf. Maar ik kan die exercitie niet nog weer een keer voor specifiek de Wajonginstroom gaan herhalen in het kader van de jeugdwerkloosheid. Waar gaat het nou om? Dat we resultaten hebben en niet dat we ze geboekstaafd hebben. Dat komt daarna wel. Vanaf 1 januari heb ik voor de instroom van de Wajong een veel directer middel met betrekking tot de plannen die voor ieder opgesteld zullen moeten worden, waarbij je ook een beeld krijgt van de realisatie. We hebben beschreven hoe we dat zullen bewaken, maar we moeten oppassen dat we niet ten onder gaan aan controles. Het gaat uiteindelijk om de resultaten en langs verschillende kanten wordt daarop ingezet.

Over de oggz-groep, dat daar geen aanbod aan wordt gedaan, kan ik melden dat het UWV geen enkele groep categoriaal uitsluit. Er is altijd een individuele beoordeling, waarbij wordt gekeken of een traject moet

worden ingezet. Het UWV heeft in de aanbestedingsgroep psychiatrische aandoeningen opgenomen als hoofdgroep en heeft er dus zeker aandacht voor. Dus als er specifieke signalen zijn, dan hoor ik die graag, want dan kan ik die opnemen met het UWV. Maar het is niet zo dat een bepaalde groep categoriaal wordt uitgesloten.

De heer **Van Hijum** (CDA): Voorzitter. Als het gaat om de bureaucratie die werkgevers ervaren, zal ik mijn ondernemer uit Dalfsen melden dat hij per 1 januari aanstaande alle ellende kwijt kan bij het UWV in de regio Zwolle. Ik zal controleren of het klopt, dus daar komen we vast nog een keer verder over te spreken.

Het verhaal over jobcarving, het voucher dat je kunt krijgen om je organisatie te laten doorlichten, is mij niet helemaal helder. Ik vraag de minister om helderder neer te zetten, eventueel schriftelijk, wat er precies op welke manier wordt uitgerold en vanaf welk moment ondernemers daarbij kunnen en op welke schaal.

Op het punt dat ik heb aangedragen over het onderwijs is de minister niet uitgebreid ingegaan. Wat ik constateer, is dat er in het reguliere onderwijs veel jongeren met beperkingen uitvallen en dat er allerlei organisaties zijn die een soort vangnet vormen. Het zijn de REA-colleges als het om beroepsonderwijs gaat en de Open Universiteit als het om jongeren met een hogere opleiding gaat die het niet kunnen volhouden, die dat lapwerk verrichten. Ik vind dat een zwakke plek in het beleid. Het blijft een belangrijk aandachtspunt en we vragen er vanuit de Kamer herhaaldelijk aandacht voor. Misschien dat we er bij de behandeling van de begroting ook weer op terug moeten komen. Graag nog een reactie daarop.

Tot slot toch nog even een opmerking over de participatiewet. Ik ben een beetje geschrokken van de toelichting die de heer Blok hier geeft op het voorstel. Als hij zegt dat niet iedere ADHD'er per definitie gebaat is bij het stempel Wajong, dan kan ik een heel eind met hem meegaan. Maar als je daaraan de conclusie verbindt dat je alle jongeren met een beperking en met een loonwaarde tussen 20% en 70% het recht ontzegt op loondispensatie, dan is dat niet alleen asociaal voor die jongere, maar frustreert ook nog eens de bereidheid van werkgevers om de jongere aan de slag te helpen. Ik geef de heer Blok nog een kans om dit recht te trekken.

De heer **Lempens** (SP): Voorzitter Ik ben blij om te horen dat de adviesaanvraag bij de Stichting van de Arbeid over de loondispensatie weggaat. Ik zou de minister willen vragen om daaraan te koppelen de vraag wanneer dat advies beschikbaar zou kunnen zijn en de Kamer daarover te informeren.

Op het RWI-onderzoek Kansrijker werken met Wajong'ers, waaruit onder andere blijkt dat maar 17% van de Wajong'ers na vier jaar nog zijn baan heeft, wil ik graag een reactie. Als het nu niet kan, dan graag schriftelijk. Over het punt van het quotum heeft de minister in de inleiding in algemene zin gezegd dat hij daar niet voor is, maar hij schrijft in zijn brief, in reactie op de toezegging dat hij ons zou informeren over quotasystemen in het buitenland, dat het discriminerend zou zijn en dat de kosten niet boven de baten zouden uitgaan. Dat kan ik zo weinig mee, ook omdat ik het er niet mee eens ben.

Op het punt van de social return, dat de gemeentes zelf aan de slag gaan met een soort quotum, een aanbesteding van 5% arbeidsgehandicapten bijvoorbeeld, heb ik geen reactie van de minister gehoord.

De heer **Blok** (VVD): Voorzitter. Ik moet constateren dat we nog verder van huis zijn. Waar bij de wet nog een poging werd gedaan om een inschatting van de effecten te maken, durft de minister dat nu niet aan. De sneer die hij aan het CPB geeft, verbaast mij. Minder dan een week geleden hadden we hier een debat over de AOW en werd het CPB links en rechts uit de kast getrokken om – overigens met verkeerde berekeningen – een

ander voorstel van mij de maat te nemen. Wat de minister wel durft, is stoere uitspraken doen over de Grondwet. Jammer dat het inhoudelijk niet juist is. Het is natuurlijk artikel 1 dat weer in stelling wordt gebracht.

Minister **Donner**: Nee, artikel 27.

De heer **Blok** (VVD): In ieder geval, zolang er recht is op studiefinanciering komen we niet in strijd met het gelijkebehandelingsprincipe. Het is trouwens juridisch ook kletsboek: Nederland kent helemaal geen toetsing aan de Grondwet, dus de wetgever – dat zijn de minister en wij samen – bepaalt of een wet wel of niet in strijd is met de Grondwet. De minister het natuurlijk in tweede termijn nog een keer in de strijd gooien, via een handvest of zo.

Ik heb nog de concrete vraag aan de minister of de Wajong uitgesloten wordt van de heroverwegingen van de 21 werkgroepen.

De heer **Van Hijum** (CDA): Het is een CPB-doorberekening, waarin je aangeeft dat je een bezuiniging realiseert. Overigens kost die in de eerste jaren meer. Die bezuiniging kunt je natuurlijk inboeken, maar kunt u aangeven welk effect u verwacht op de arbeidsparticipatie van jongeren en de bereidheid van werkgevers om jongeren in dienst te nemen naar aanleiding van uw voorstel?

De heer **Blok** (VVD): Zo ken ik het CDA weer. Ik zit nu sinds 1998 in de Kamer en ik heb inderdaad wel eens een voorstel van het CDA langs zien komen – de levensloopregeling, de maatschappelijke onderneming, de maatschappelijk stage – maar een voorstel op het gebied van grote maatschappelijke problemen heb ik nog nooit gezien. Ik zie wel iedere keer de rol van commentator op partijen die wel met voorstellen komen ...

De **voorzitter**: Zou u tot uw punt willen komen?

De heer **Blok** (VVD): Op de vraag wat dit voor gevolgen heeft voor de arbeidsparticipatie: er wordt in ons model betaald voor werkelijk gewerkte uren. Dus als iemand niet in staat is om volledig te werken, wordt hij betaald voor de gewerkte uren en op die manier zal hij ook aantrekkelijk blijven voor werkgevers. Nou gaat de heer Van Hijum weer roepen dat dat schandalig is.

De heer **Van Hijum** (CDA): Ja, dat klopt. Ik constateer tot mijn verbijstering dat de heer Blok dus niet de kans aangrijpt om nog iets te repareren van zijn voorstel, maar hij zegt het acceptabel te vinden dat een grote groep mensen met een beperking die niet zelfstandig het minimumloon kan verdienen, onder het bestaansminimum zakt. Ik verdedig voluit het wetsvoorstel, dat wij hier met elkaar hebben vastgesteld en behandeld als oplossing voor het grote maatschappelijke probleem waar de heer Blok het over heeft.

De heer **Blok** (VVD): Ik constateer dat het CDA toekijkt terwijl de hele stad Den Haag in de Wajong afdrijft en dat het CDA niet de moed heeft om zelf concrete andere voorstellen te doen. Maar ik voorspel u nogmaals dat het volgende kabinet hier alsnog zal gaan ingrijpen, met of zonder het CDA.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik bedank de minister voor de toezegging dat er inderdaad afgestemd gaat worden met de minister van OCW en de staatssecretaris van VWS. Ik wil graag dat de minister de resultaten schriftelijk opstelt en de toezegging doet dat de Kamer dat tegemoet kan zien.

Daarnaast heeft overheid een voorbeeldfunctie, waar het gaat om het creëren of beschikbaar stellen van werkplekken. Op de vraag hoeveel

werkplekken de ministeries het komend jaar gaan reserveren voor de Wajong'ers heb ik nog geen antwoord gekregen. Vervolgens hebben we het even gehad over de jobcoaches. Het is inderdaad zo dat er bij jobcoaching sprake moet zijn van maatwerk. Op dit moment krijgt iedereen die zich aanmeldt als jobcoach een licentie. Mijn vraag is wie toetst of de jobcoachorganisaties die licentie kunnen behouden.

De concrete signalen met betrekking tot specialisten en huisartsen om informatie in te winnen zal ik gaan inventariseren voor de minister.

De heer **Spekman** (PvdA): Voorzitter. Ik zal de minister informatie geven over de oggz-groepen op individueel niveau.

Er zijn nog een aantal zaken waar ik me echt zorgen over maak. Wij hebben het wetsvoorstel volmondig gesteund – daarin verschillen we van de heer Blok, die daar steeds meer afstand van neemt – maar we maken ons nog steeds wel zorgen over de uitwerking. Een aantal zorgen zijn aan bod gekomen, bijvoorbeeld of we de boot niet missen bij een aantal jongeren en of we niet te laat reageren. Daar zal ik bij de behandeling van de begroting op terugkomen en anders bij de staatssecretaris als het over de jeugdwerkloosheid gaat.

Wat voor ons een belangrijk punt was, is de pensioenvoorziening voor mensen in de loondispensatie. Daar hangt voor ons heel veel van af, maar daar is de minister al op in gegaan.

Minister **Donner**: Voorzitter. In de eerste plaats hoop ik dat de heer Van Hijum mij kan aangeven welk bedrijf in Dalfsen hij op het oog heeft. Dan kunnen we zorgen dat dat geregeld wordt. Nogmaals, ik geef aan dat het kan, maar het zal niet zo zijn dat alle administratieve ... Er worden hier vrij fundamentele, belangrijke bedragen gewisseld. Ook loondispensatie is iets wat zeer gevoelig ligt, ook in de verhouding met de sociale partners, en wat toch wel enige controle vergt. Maar zoals gezegd is de inzet om zo veel mogelijk de zaak uit handen te nemen.

Bij functiedifferentiatie ofwel jobcarving is de volgende stap dat er begin 2010 een regeling zal worden gepubliceerd. Op die basis zullen mkb-bedrijven een voucher kunnen aanvragen bij SenterNovem. Dit kan ingeleverd worden bij voorgeselecteerde re-integratiebedrijven, die specifiek op die plaats gespecialiseerd zijn. De selectie daarvan vindt begin januari plaats. Gedurende 2010 kunnen de vouchers worden ingeleverd en zullen de adviezen worden opgesteld, wat dan weer een opmaat tot plaatsing is. Dat zijn de stappen die ons voor ogen staan.

Het punt van jongeren die uitvallen in het onderwijs is mij bekend. In de eerste plaats is de motie uitgewerkt en is de scholingsprikkel verhoogd. Er vindt intensief overleg plaats met het departement van OCW over de vraag wat wenselijk is met betrekking tot plaats voor het onderwijs. Dat is het probleem bij de uitval in het onderwijs en dat onttrekt zich enigszins aan mijn waarneming. Voor deze specifieke problematiek wordt door de staatssecretaris van OCW gekeken hoe dat opgepakt kan worden. De REA-instituten zijn primair vanuit de re-integratie op de arbeidsmarkt gestructureerd. In hoeverre ze ook op het terrein van onderwijs opereren, is iets anders. De geuite zorgen over de schooluitval in het reguliere onderwijs, om reden van bepaalde beperkingen, zal ik voorleggen aan de staatssecretaris van OCW, die in het bijzonder met die uitval bezig is. Het is wel de reden waarom wij zelf het project zijn begonnen met de jobcoaches die in het onderwijs ingezet kunnen worden om te kijken wat daar mogelijk is.

Verder zal ik bij de adviesaanvraag kijken op welke termijn dat kan. Dit kan vermoedelijk het best in het kader van de pilot beantwoord worden.

Het RWI-onderzoek waaruit blijkt dat men vaak maar vier jaar participeert, is een van de problemen die gesignaleerd zijn in het kader van de wijziging van de Wajong. Dat probleem is vaak niet gelegen in de eerste plaat-

sing, maar in de ondersteuning: hoe maken we het mensen mogelijk om te wisselen van baan? Dat is een van de achtergronden waarom gekozen is voor die instroomtermijn van 18 tot 27 jaar, zodat je dat in de gehele fase veel beter kunt volgen. Bij 27 jaar kun je pas een stabiel beeld krijgen van de duurzame beperkingen. Dat punt zal meegenomen moeten worden bij de ervaringen met het functioneren van de nieuwe wet.

Betreffende de social return had ik de Kamer toegezegd om voor de behandeling van de begroting een brief te sturen, maar omdat deze zaak tijdens de algemene politieke beschouwingen vermengd is met andere departementen, moet het nu gecoördineerd worden. Ik zal mijn best doen om de Kamer nog voor de behandeling van de begroting daarover een brief te sturen, maar grote zaken vergen meer tijd.

De heer Blok hamert de hele tijd op berekeningen van het CPB in het licht van de verwachtingen die ik gevoegd heb bij het wetsvoorstel en bij de toelichting van het wetsvoorstel over de Wajong. Ik heb een inschatting gegeven van de effecten van het wetsvoorstel op de korte en lange termijn. Ik heb geen behoefte, zolang die wet niet in werking is getreden – de wet moet zelfs nog door de Eerste Kamer – om opnieuw berekeningen te maken, want dat biedt geen enkele toegevoegde waarde. Dat is mijn bezwaar tegen nieuwe berekeningen. Ik heb niet voor iedere wet een CPB-berekening nodig om te kijken wat de effecten ervan zijn. Als men vindt dat de effecten mager zijn: ze zijn inderdaad ook bedoeld om niet primair te beginnen met hooggespannen verwachtingen op het punt van de effecten. Ze kunnen meevallen, maar dat zullen we wel zien. Ik constateer dat op basis van deze verwachtingen ook de Kamer ermee heeft ingestemd.

Inzake de Grondwet wees ik niet op artikel 1, maar op bepalingen inzake de bijstand, dat iedereen – en niet alleen iedere Nederlander – die zich op Nederlands grondgebied bevindt terug moet kunnen vallen op voorzieningen. Dat geldt ook voor jongeren beneden de 27 jaar. Dit punt is uitvoerig bediscussieerd in het kader van de Wet investeren in jongeren (WIJ) en ik verwijs naar die discussies. Want ook daar heeft de Kamer uiteindelijk geconstateerd – en inderdaad interpreteert de wetgever in ons systeem de Grondwet – dat het niet mogelijk is om jongeren in het geheel geen uitkering te geven. Waar dat voor jongeren die zelfstandig een plaats op de arbeidsmarkt kunnen vinden al niet kan, kan het zeker niet als ze ondersteuning nodig hebben. Dat is de discussie die ons verdeeld houdt. Ik zou niet ingegaan zijn op het aantal werkplekken, maar ik dacht dat ik dat vrij uitvoerig had gedaan door erop te wijzen dat bij het departement van SZW vijftien Wajong'ers in dienst zijn en acht mensen uit de WSW en dat er nog zeven plaatsingen in voorbereiding zijn. Voorts dat er bij het UWV 125 werkervaringsplekken en bij de hele rijksoverheid 1000 werker-varingsplekken worden voorbereid, zodat uiteindelijk structureel 1% van de fte's gereserveerd zal worden voor deze doelgroep. Voor de verslaglegging en de cijfers moet ik verwijzen naar het Sociaal Jaarverslag Rijk van de minister van Binnenlandse Zaken, dat in mei 2010 uitkomt.

De jobcoaching vergt speciale kennis, ook van de ziektebeelden, en speciale vaardigheden. Daarom stelt het UWV bepaalde eisen aan de jobcoaches. De jobcoach heeft ook een intermediaire functie tussen de werknemer en de werkgever, wat onafhankelijkheid vereist. Dat zijn de kwaliteitseisen waaraan gewerkt wordt. Wie de licenties van de organisaties zelf organiseert, onttrekt zich op dit moment aan mijn waarneming. Dit zijn de eisen die het UWV stelt om iemand als jobcoach te betalen.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Wat bedoelt de minister als hij zegt dat het zich aan zijn waarneming onttrekt? Bepaalde jobcoachorganisaties krijgen een licentie en mogen dan jobcoaches leveren en mijn vraag is hoe getoetst wordt dat ze hun licentie mogen behouden of juist kwijtraken. Wordt dat periodiek getoetst?

Minister **Donner**: Er is geen sprake van een licentie. Het UWV huurt volgens het aanbestedingskader eventueel re-integratiebedrijven in die jobcoaches kunnen leveren. De kwaliteitseisen zitten in dat aankoopkader en zoals aangegeven hebben we dat onlangs weer verder aangescherpt. Dat zijn de kwaliteitseisen zoals ik u die noemde. Als blijkt dat jobcoaches daar niet aan voldoen, dat een bedrijf niet-adequate jobcoaches verstrekt, dan zullen er geen diensten meer worden aangekocht. De heer Spekman zal nader aangeven wat de eventuele punten betreffende de oggz-groepen zijn. Ik kan alleen maar herhalen dat we in deze fase – en ik heb dat uitvoerig beschreven ter inleiding – op een heel breed terrein bezig zijn met een transformatie die, zelfs voordat de wet in werking treedt, al uit zekere resultaten blijkt. Maar dat laat onverlet dat dit een kwestie is van een lange adem. Dus ik houd mij aanbevolen om erop gewezen te worden waar ik de aandacht op moet richten. Rapporten, zoals die uit Amsterdam, zal ik gaarne onder de aandacht brengen van het UWV om te kijken wat er verder gedaan kan worden.

De heer **Blok** (VVD): De minister is niet ingegaan op mijn vraag of de Wajong is uitgesloten bij de 21 heroverwegingen.

Minister **Donner**: Zoals de heer Blok uit de omschrijving van de heroverwegingen kan lezen, is dat niet het geval. Ik heb er juist op gewezen dat de Wajong in het bijzonder genoemd wordt, gelet op de synergie met andere terreinen.

Toezeggingen

De **voorzitter**: Ik wil graag de toezeggingen memoreren.
– De minister stuurt een brief naar de Kamer met betrekking tot het onderwerp sociaal ondernemerschap. De vraag is wanneer.

Minister **Donner**: Ik heb net met de heer Lempens afgesproken dat dit waarschijnlijk in reactie op een vraag van hem bij de pilot WSW aangegeven zal worden.

De **voorzitter**: Ik vervolg met de toezeggingen:
– De minister zal per omgaande de adviesaanvraag aan de Stichting van de Arbeid uit doen gaan. Hij zal de Kamer zo spoedig mogelijk aansluitend laten weten wanneer dat advies zal worden uitgebracht.
– De minister zal rondom de promotiemogelijkheden en het volgen van een minor voor Wajong'ers overleg hebben met de minister van OCW. Wanneer kan de Kamer de reactie daarop tegemoet zien?

Minister **Donner**: Ik heb toegezegd dat ik deze punten onder de aandacht van de minister van OCW zal brengen. Ik ga ervan uit dat hij daarop zal reageren, maar zolang ik het niet eens bij hem aangekaart heb, kan ik niet aangeven wanneer hij reageert. Mag ik voorstellen dat ik hier bij de behandeling van de begroting op terugkom?

De **voorzitter**: Dat lijkt me een voldoende toezegging. Ik ga verder:
– De minister treedt in contact met het UWV over de wenselijkheid van een gesprek tussen het UWV en de Amsterdamse initiatiefgroep.
– De minister zal een extra inspanning leveren om de brief inzake de social return voor de behandeling van de begroting naar de Kamer te laten komen, ondanks de noodzakelijke interdepartementale afstemming.

Minister **Donner**: Ik heb aangegeven dat interdepartementale afstemming betekent dat u het niet voor de behandeling van de begroting krijgt, maar ik zal kijken of ik misschien een eigen ontboezeming naar de Kamer kan sturen.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Naast afstemming met de minister van OCW zou er ook afstemming moeten plaatsvinden met de staatssecretaris van VWS.

Minister **Donner**: Ik heb aangegeven dat dat zal gebeuren.